

Notes du mont Royal

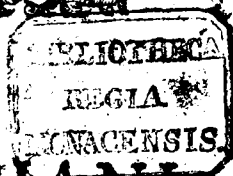
www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Λουκιανῷ περὶ τοῦ μὴ ῥᾶδιᾶς
περὶ τῆ διαβολῆς.

CALVMNIA LVCIANI.

Ioan. Caselio interprete.

HELMAESTADII
Excudebat Iacobus Lucius, Anno
clō. Is. vc.

ῥίμματα τῆς κερδαῦς, λυσήρεις, ἔκγον' ἐχίδνης,
 Σιγηροί, βαθυκοί, κενεόφρονες αὐτ' ἀδολεσχαί,
 Δολοί, καὶ χθαρμαλοὶ πολυχρύσων θῶπες ἀνάκλων,
 φρικτοὶ ἀρετήεσσιν, ὁμοίοις καὶ φιλητοί,
 Μισοδίκαι, σκολιοί, ἀπατηταί, αἰολόμορφοι,
 ψεύται, ψευδόφιλοι, κακοήθεις, αἰμυλόφωνοι
 Αλφησαὶ δολεροὶ κρυφίων, μύχιοι ψιθυρισταί,
 Πάϊπς ἅμ' ἐλλύμφοι ὕδωρ καὶ γαῖα γένοιστε.

Ὡς νυνθε ὧς

AD SERENISSIMVM PRINCIPEM
DN. CHRISTIANVM IV.

regem Daniæ & Noruegiæ &c.

PROOEMIUM
IOAN. CASELII.

IN multis alijs humana vita pestibus vix
aliqua grauior oritur calumnia. Tan-
tum enim calumnia virus est, vt ad flatu
suo statim inficiat, & exanimet multos:
nec maiestati ipsa parcat, nec innocentia:
non veretur, & facile potest eas inter se committere. In
maiestate etsi diuinitas quadam inest, sæpe tamen eam
mancipium iniuriæ, & carnificina seruitium facit: in-
nocentiam autem, quæ nihil acceptius esse numini ex-
istimandum est, (certè ad deum nulla re propius acce-
dimus.) adoriri ipsa gestit, audacter in ius vocat hæc
sycophantia, malis artibus dolose circumscribit, cra-
deliter exagitat, exitio certo destinat, exquisitissimis
supplicijs conficit: & ad omnia hæc maiestatis mini-
strio abutitur, vt illa, quæ sceleratissima sit, inter-
dum sanctissima esse videatur, tecta velo potentia &
amictu iustitiæ. Iustitiam enim non minus, quàm po-

tentiam maiestati tribuimus. Quæ cum ita sit, quis non auctor esse debeat, non minus maiestati, quam innocentia, ut à calumnia sibi in perpetuum caueant. Innocentiam quidem per seipsam tutam esse, fas erat: at misera tamen non omni periculo vacat, vel maximis instructa boni consilij copijs: in portum eam collocare deniq; potest, ut profectò etiam debet, aliorum bonitas, siue maiestas, quam ita mihi appellare visum fuit. Hæc enim si prudentiam sibi comitem, immò ducem & magistram adsciverit; & præsidio innocentia erit, & se innocentem ipsa quoq; in perpetuum præstabit. Hoc igitur cura esse regibus oportet inter cætera, ut, quam dixi, prudentiam habeant in conspectu, semper consulat, quotidie audiant, nullum eius nutum ex animo effluere sinant. Ad hanc rem qui regibus aliquid opis conferunt; & de ipsis & de viris bonis, & de repub. præclare mereri non absq; causa videantur. Nisi enim hæc reges sapiant; viri sancti & optime de mortalibus merendi studio occupati, sæpe in discrimen veniant, interdum ab illa vasa bella miserum in modum laniantur. Quod ubi fit; oriri & vigere suspensiones, odia, inimicitias, seditiones, bella, vastitates: misceri omnia, & nihil, ut est in Græco verbo, sani in societate hominum relinqui necesse est. In aliis sanè ad hanc pestem tollendam,

blandum, siue amouendam, remedijs band postremum
locum tenent praecepta sapientia. Magno certè adiu-
mento est, nosse calumniam, eiusq; virulentiam &
rafrictiem. Et magis eam auersabimur, & minore ne-
gotio euitabimus. Ad omnes hoc pertinet, sed multò
magis ad eos, qui in puppi sedentes torquent clauum rei-
publicae: ad primos igitur primum. Primi estis vos
metapxii, quibus populi vel natura, siue ab ultima origine
parent, vel se spontè subicèrunt, quorum patrocinio &
cura tranquillam vitam, & salus suis bonis, & à vio-
lentorum iniuria tuti, agerent. Quo magis vestrum
est, laborare & conari, ut cum cetera vobis paretis,
tum animum aduersus adulatōres & calumniatores
inuietum. Præter autem naturæ præstantiam, & regi-
am educationem, siue disciplinam, & usum rerum, qui
adoleſcentia non est, & exempla præsertim propria, &
præcepta sapientiæ plurimum ad hanc rem valent. Nec
verò ego te, CHRISTIANE rex, exempla pro-
cul petere iubebo: habes unum eximum sapientissimi
patris tui, regis Friderici II. Non solum ille adulatori
& calumniatori aures non dabat, sed ne pedem quidem
isti nequam familiam in regia relinquebat, virtutis ip-
se sibi sua conscius, & alienæ egregius censor. Itaq; mi-
nus mirum, si neq; se blanditijs assentantium demulce-

ri, neq; malenolorum vocibus alios traduci pateretur.
Habes itē litteras regias, & illis consignata praecepta,
qua dixi, sapientia: quibus reges, non minus, quā
consilijs prudentum quotidie indigetis, semperq; maxi-
ma cum laude utimini. Rectē viros humanarum rerū
scientia instructos in oculis geritis: rectē monumenta
sapientum de manibus nunquam deponitis. Cave enim
iudices, ut opifex, aut arator, aut miles gregarius: hoc
minimē ad reges pertinere & civitatum praesides: es-
se verō non nisi hominum otiosorum, qui à commercijs
ceterorum remoti, in solitudine vitam agunt. Qui re-
bus agēdis occupetur, ut quā minimum halucinetur,
ipsum meditari, consilium capere, alios audire, ē libris
discere, quid perperam, quid rectē fiat, oportet: etiam in-
mentem reuocare, ne notissima obliuiscatur. Itaq; non
solum litteris scripta in oculis habemus, sed & in tabu-
lis picta, & de ijsdem rebus, qua nobis cura sunt, verba
facimus, & tum peritiores, tum alios, loqui inbemus:
& qui nobis sine curiositate, cum benevolentia subue-
niunt, eos aequo animo audimus. In scriptoribus pauci
de plerisq; nonnulli de aliquibus, alij de alijs diuina in-
genij monumenta nobis reliquerunt, nec easdem docen-
di vias siue rationes secuti. Docent enim nos & poetae,
& historiarum conditores, sed apertius philosophi. Hic
autem

autem libellus, de calumnia inscriptus, ex unoquoque horum decerpfit aliquid: Et quid amplius, à pictura videlicet. Nec enim tantum narrat, quid evenierit Apelli, sed Et eius tabulam ingenij penicillo denuopingit, lepidus disertusque scriptor: quem nec abs re Et poetam dixerimus: aspergit denique huic loco è lecytho sapientia, quantum res postulare videretur. Ego verò existimās, esse opere praeclarum, auream hanc CALVMNIAM, à pluribus cognosci, Latine eam interpretandam suscepi: in quo utilitatem publicam spectavi, laudem ingenij non quaesui: facile nihilominus patior, ut mea cum aliorum versionibus comparetur: qua omnium rem disertius reddet, Et Latinius loquetur, eam ceteris anteponi, Et in pretio esse, nemo iniquum dixerit. Tibi autem, CHRISTIANE rex, fero potissimum hanc tabellam, animo intueendam, hoc praesertim primo regni tui auspicio. Plurimum enim refert, ut tum in ceteris, tum in hoc te geras: quibus ad te liberum facias aditum, quos è conspectu tuo in perpetuum excludas.

Accipe autem hoc quicquid est, Et tam nobili doctrina feliciter utere: quod populis tuis saluti, tibi sempiterna laudi sit. Vale. Helma-
stadio. v. Non. Quinctil.

cl. b. vc.

LVCIA

LUCIANI
libellus aureus
NON ESSE TEMERE CRE-
dendum calumniæ.

Ioan. Caselio interprete.

Rauis profectò res est ignorantia, & multas calamitates creat mortalibus, quæ quasi caliginē aliquam negotijs offundit, & veritatem rerum obscurat, & cuiusq; vitam vmbri inuoluit. Itaq; fit, vt omnes in tenebris errare videamur: quin ea nobis eueniunt, quæ cæcis, vt in aliud absq; ratione incurramus, aliud transiliamus, quorum neutrum oporteret: quod propè & ante pedes non contueamur: quod procul ac magno intervallo distat, id ac si nos molester, formidemus: deniq; in omnibus, quæ geruntur, perpetuò multum impingimus. Quapropter sexcentasiam tragœdiarum scriptoribus occasiones ad fabulæ eiusmodi res dedit, nempe Labdacidas & Pelopidas, & horum similia. Ferè enim plurimas miseras, quæ in scenâ ascenderint ab ignorantia, velut genio tragico suppeditatas, quis deprehendet.

ΣΧΟΛΙΑ

*Quoniam sumus mortales à primo ortu & varijs &
 magnis miserijs, in quibus & morbi, nec illi omnes ta-
 men, & mors deniq; ipsa, sine natura, sine fato, sine
 casu. De alijs enim aliud videatur, & fortasse alijs a-
 liud causse, de q; alijs aliud statui debeat: id in presenti
 non inquirimus. De illis autem non tam amoliendis,
 quod in nobis minus situm sit, quam superandis, aut
 certe ferendis, ut viros decet, unicuiq; cogitandum est.
 Non pauciora mala sunt, nisi plura esse dicamus, quæ
 nostra culpa contrahimus, ut ea nobis sumere, aut in ea
 ruere videamur. Quin autem, quæ huius generis sunt,
 propulsare vel declinare à nobis valeamus, dubium non
 est. Et si enim eorum culpam, qui nos in misérias se-
 cum irretiunt, præstare non possumus: tamen in nostra
 cuiusq; potestate esse non infitiabimur, ut quisq; sibi
 suisq; aut etiam alijs malum non creet. Sed perpetuo
 studio, & magna cautione unicuiq; semper opus est, ne
 committamus ea, quibus necessario comitatur calami-
 tas: hoc est, ut ab initio, ab omni labe peccatus expurge-
 mus, totosq; nos ab omni genere vitiorum, quantum fie-
 ri potest, vindicemus. Hic enim ad virtutem, siue ad
 recte agendum aditus, vitaq; rationem tranquillio-
 rem & faciliorem, quam magnifico beata vita nomine si-*

quis ornet, per me licet, modo intelligat esse caducam
 mortalium: quod & philosophi, cum ita loquuntur, ac-
 curate monent. Vitiis igitur nostris accersimus nobis
 mala, temeritate periculum, profusione paupertatem,
 intemperantia morbos, ignavia infamiam, auaritia
 ciuium odia, contumeliis & iniurijs graues penas: de
 pluribus sane dici, de omnibus non potest. Nec ignoran-
 tia in vitijs non est, quam hic hominibus multorum
 malorum causam esse intelligimus. Nam & ipsa viti-
 um est, & ad cetera pessima dux: etsi si noueris om-
 nes officij rationes, non idcirco tamen sis in officio. Ac-
 cipere tamen ex alijs & discere, quid fugiendum sit,
 quid faciendum, oportet, ut quod falsum & exitio sit,
 fugias, quod rectum sit, & ex usu, facias. Nec tamen in
 cognitione horum virtutis momenta sunt:
 animo sedem sibi figit, & per actionem
 mortalium prodit, & re ipsa meritis
 quantaq; sit. Nec quis existimet, vi
 actiones praeclarae sunt, siue ea
 Quia verò scire & intelli-
 velis, & geras, igitur ne
 bonorum & felicitati
 virtutem plurimum

Et calamitatum oam causam esse, Et vitiorum: unde
 Et inscitiam esse aiebant, si quis quid non solam ne-
 glexisset, sed etiam perperam administrasset: non quòd,
 qui sciret, iccirco rectè, quæ sciret, gereret, sed quæ na-
 sciret, rectè tamen gerere nequiret. Nec cui videri de-
 bet secus, quàm diuinitus dictum, quod Plato ad Dionis
 propinquos scripsit. Ex inscitia, inquit, omnia mala
 omnibus radices agunt atq; pullulant. Quare quasi se-
 men quoddam est vitiorum Et calamitatum inscitia,
 tum cuiq;, tum vniuersis populis: quæ quamdiu inha-
 rent mentibus, tantisper ad ea, quibus veriùs nitimur,
 nihil spei est. Eam igitur doctrina Et veritatis studi-
 um, Et indagatio naturæ, non fortè delet omnem, sed
 valde tamen minuit. Ipsum autem morbum Et medi-
 cinam simul semel atq; iterum ostendit in opere suo his
 perpolitis versibus Lucretius.

n veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
 is metuunt: sic nos in luce timemus
 , nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm
 i in tenebris pauitant, finguntq; futura.
 terrorem animi, tenebralq; necesse est
 , neq; lucida tela diei
 naturæ species, ratioque.

nt, Et memoratu digna sunt, quæ,
 locum intuens, in epistolis reliquit

quis ornet, per me licet, modo intelligat esse caducam
 mortalium: quod & philosophi, cum ita loquuntur, ac-
 curate monent. Vitiis igitur nostris accersimus nobis
 mala, temeritate periculum, profusione paupertatem,
 intemperantia morbos, ignavia infamiam, auaritia
 cinium odia, contumeliis & iniurijs graues pœnas: de
 pluribus sanè dici, de omnibus non potest. Nec ignoran-
 tia in vitijs non est, quam hîc hominibus multorum
 malorum causam esse intelligimus. Nam & ipsa viti-
 um est, & ad cetera pessima dux: etsi si noueris om-
 nes officij rationes, non idcirco tamen sis in officio. Ac-
 cipere tamen ex alijs & discere, quid fugiendum sit,
 quid faciendum, oportet, ut quod falsum & exitio sit,
 fugias, quod rectum sit, & ex usu, facias. Nec tamen in
 cognitione horum virtutis momenta sunt: virtus in
 animo sedem sibi figit, & per actionem in conspectum
 mortalium prodit, & re ipsa meritisq; declarat, quâ
 quantaq; sit. Nec quis existimet, virtutes scientias esse:
 actiones praeclarae sunt, siue earum ipse fons perennis.
 Quia verò scire & intelligere oportet, quare rectè &
 velis, & geras, igitur nec absurde, scientiam hanc esse
 bonorum & felicitatis causam dixeris, quâ ad ipsam
 virtutem plurimum conferat. Nam de inscitia verum:

& cala-

Et calamitatum oam causam esse, Et vitiorum: unde
 Et inscitiam esse aiebant, si quis quid non solum ne-
 glexisset, sed etiam perperam administrasset: non quod,
 qui sciret, ideo rectè, quia sciret, gereret, sed quia na-
 sciret, rectè tamen gerere nequiret. Nec cui videri de-
 bet secus, quàm diuinitus dictum, quod Plato ad Dionis
 propinquos scripsit. Ex inscitia, inquit, omnia mala
 omnibus radices agunt atq; pullulant. Quare quasi se-
 men quoddam est vitiorum Et calamitatum inscitia,
 tum cuiq; tum vniuersis populis: qua quamdiu inha-
 rent mentibus, tantisper ad ea, quibus verius nitimur,
 nihil spei est. Eam igitur doctrina Et veritatis studi-
 um, Et indagatio naturæ, non fortè delet omnem, sed
 valde tamen minuit. Ipsum autem morbum Et medi-
 cinam simul semel atq; iterum ostendit in opere suo his
 perpolitis versibus Lucretius.

Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis

In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus

Interdum, nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm

Quæ pueri in tenebris pauitant, finguntq; futura.

Hunc igitur terrorem animi, tenebralq; necesse est

Non radij solis, neq; lucida tela diei

Discutiant, sed naturæ species, ratioque.

Hæc quoq; pertinent, Et memoratu digna sunt, quæ,
 eundem Lucretij locum intuens, in epistolis reliquit

Latinius philosophus. Non est, inquit, quod quidquam timendum putes: vana sunt ista, quae nos movent, quae attonitos habent. nemo nostrum, quid veri esset, excussit, sed metum alter alteri tradidit: nemo ausus est ad id, quo perturbatur, accedere, & naturam ac bonam timoris sui nosse. Itaque res falsa & inanis habet adhuc fidem, quia non coarguitur. Tanti putemus oculos intendere. iam apparebit, quam brevia, quam incerta, quam tuta timeantur: talis est animorum nostrorum confusio, qualis Lucretio visa est.

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia caecis

In tenebris metuunt:

— ita nos in luce timemus.

Quid ergo? Non omni puero stultiores sumus, qui in luce timemus? Sed falsum est, Lucreti, non timemus in luce: omnia nobis fecerunt tenebras. nihil videmus, nec quid noceat, nec quid expediat: tota vita incursumus, nec ob hoc resistimus, aut circumspiciunt pedem ponimus. Vides autem, quam sit furiosa res, in tenebris impetus. At mehercule id egimus, ut longius renocandi simus: & cum ignoremus, quò feramur, velociter tamen illò, quò intendimus, ire perseveramus: sed lucescere, si velimus, potest. Atque haec de inscitia, quae non solum viam ad meliora obstruit, sed aperit ad pessima quaeque.

quod, *Recherches* & *V. Bucyditos*: infirmum esse effe-
 -*ficem* *Labdacida* *omni* & *cucrit* *omnia* *Ida* *magis* *bi-*
 -*floria* *comprobat*, & *tragedia*, *haud* *dubie* *ex* *rebus*
ipsis *nata*, *cum* *Labdacidarum*, *tum* *Polopidarum*.
Santorum

LABDACIDAE.

Labdacus.

Laius.

Oedipus.

 Eteocles. Polynices.

PELOPIDAE.

Tantalus.

Pelops.

 Atreus.

Thyestes.

Agamemnon.

Clytaemnestra.

Menelaus.

Helen.

Paris.

Menelaus.

Helen.

Paris.

Helen.

Paris.

B 3

Ida.

Id autem dico, cum ad alia respiciens, tum potissimum ad calumnias, quæ in familiares, & in amicos confinguntur: quibus iam domus in seditiones ierunt, & ciuitates funditus perierunt: nec non patres in liberos furenter sæuierunt, fratres in consanguineos, liberi in parentes, amatores in personas, quas in delicijs habuissent: denique calumniarum uersipellis ad persuadendum facultas, multas amicitias discidit, & familias inter se concitauit. Quare ut in eas quàm minimè incurramus, hac oratione constitui ostendere, quasi pictura quapiam, cuiusmodi res sit calumnia, & unde primum oriatur, & cuiusmodi mala pariat: immò Apelles Ephesus olim ante nos hanc imaginē inuenit & prodidit. Erat enim & ipse per calumniam delatus ad Ptolémæum, quasi socius fuisset coniurationis Tyriæ, cuius princeps fuerat Theodotas. Etsi enim Apelles Tyrum nūquam viderat, neque nouerat, quis esset ille Theodotas, nisi quantum auditione accepisset, esse quendam de præfectis Ptolémæi, cui Phœnicie gubernationem credidisset: tamen æmulus quidam Antiphus nomine, inuidia, qua ardebat, quòd ille à

rege

rege coleretur, & æmulatione artis, qua erat ille inferior, detulit eum ad Ptolemæum, quod nec ille se à negotijs regijs abstineret, & quod quis eū in Phœnicia cum Theodota vidisset epulantem, & huic, quamdiu cœnaretur, in aurem sermones communicantem: deniq; & Tyri defectionem & occupationem Pelusi de Apellis consilio factam asseuerabat. Ptolemæus igitur, vt qui omninò nec in alijs facile animum cohiberet, sed inter adultores, qui se in dominorum consuetudinem insinuant, educatus, tanto opere inflammatus conturbatusq; fuit ab hac subita inexpectataq; calumnia, vt nihil omnium penes se perpendit, quæ quid veri esset in re, indicare viderentur, neq; quod calumniator iste esset alterius in arte æmulus: neq; quod humilis conditio pictoris tantæ proditioni foret impar, qui præsertim tantis beneficijs à rege ornatus, & supra quoscūq; eius generis artifices fuisset in honore habitus: neq; omnino quæsiuit, an vnquam Apelles Tyrum nauigasset, sed repente furere, & clamoribus implere regiam, vociferatus hominem ingrattissimum, insidiatorem, coniurationis socium

Quod

Quod nisi in eadem causa in carcerem aliquis compactus, qui indignè ferret Antiphili impudè-
tiam, & miseri Apellis misereretur, affirmasset
hominem de ijs rebus cum nemine mortalium
communicasse, plexus ille fuisset capite, & præ-
ter ipsem Tyriarum calamitatum fructus etiam
percepisset, quanquam omni culpa vacaret in ve-
niuersum. Ptolemæum ferunt huius sui erroris
tanto perè pænituiffe, vt Apellem centum talen-
tis donauerit, eiq; in feruitutem perpetuam de-
diderit Antiphilum. Apelles verò deinde recor-
datus periculi, quod ipsi calumnia parauerat, tali
quapiam imagine illam vltus fuit. Sedit ad de-
xtram quispiam prægrandibus auribus, ferè cui-
usmodi Midæ fuisse perhibentur: manum procul
dum aduenienti CALVMNIAE porrigit: astant
ei mulieres duæ, IGNORANTIA, vt puto, &
SVSPICIO: ex altera parte accedit CALVM-
NIA, quæ forma facile superat plerâsq; mulie-
res, ira incensa, & vehemens, vtpote, quæ nihil,
nisi rabiem & iram, præ se ferat: facem ardentem
sinistra tenens, iuuenem quendam protrahens
capillis altera, tendentem cœlo manus, & obte-
stantem

resistentem deos: dux ei est vir pallidus, deformi vultu; singulari oculorum acie, similis homini, qui diuturno morbo contabuiſſet: quem LIVO-REM eſſe conijcias: quin præterea circa eā ſunt duæ mulieres, quæ excitant, & inſtruunt, & ab omni parte comunt CALVMNIAM, earum, vt mihi interpres tabulæ illius indicium fecit, vna erat INSIDIA, FRAVS altera: à tergo verò ſequēbatur mulier quæpiam, ſic ornata, vt quæ ſunt in luctu maximo, atra veſte, & ipſa laniata: ea ferebatur eſſe POENITENTIA: hæc igitur reſpectabat lacrymās, & accedentem veritatem verecundè admodum adſpiciebat.

Quisquis volet, ex aurea hac calumnia fructus non adſpernandos capiet. Parum tamen ad rem erit, ſi libellum celeriter percurras, aut leuiter legas, vt nugæ ſolemus, & quacumq; ad nos minus pertinent: ſed meditato opus eſt, & quotidie ſingulari ſtudio videndum, quomodo hæc ad uſum transferas: vt familiares ſuos ſape monēbat Epictetus de omnibus præceptis ſapientia. Triplex autem ſtudioſo lectori ſe oſtendit utilitas. Primum enim omnes calumnia turpitudine, & multiplici dedecore hinc cognito, eam & omnibus diris deuoue-

bimus, & in perpetuum fugiemus, quæ sempiternam
 maculam suis cultoribus inurit. Rectè enim in odia bo-
 norum omnium incurrit, & omnium censura infamis
 habetur, & si palàm per calumniantis potentiam, quæ
 semper humilioribus metuenda est, non licet, qualis est,
 depingitur in amiculorum consusurationibus siue que-
 relis, donec ad eos abierit, de quibus cuiq; iam licet,
 quod verum est, loqui. A funere enim & in eo ipso
 sunt omnium manentq; deinceps libera voces: nec quis
 causam pro tali ausit dicere, nec etiam velit, etiamsi
 aut eandem fabulam vnà egerit, cuius vel impudentem
 pudeat, aut viuenti, gratiaq; apud potentes florèti, adu-
 lari non erubuerit. Diligentius hoc vitium vitare quæ-
 libet oportet, quòd etiam satis boni, qui & ipsi calumni-
 am detestantur, & ira, aut odio, aut quouis graui ad-
 fectu interdum abripiuntur, ut innocentes, aut cul-
 pa leui ad fines, panè in scij calumniuntur: cuius rei
 exemplum in extremo adfertur. Temere autem non so-
 lum calumniari alterum nolit, sed etiam, ne vix qui-
 dem reprehendere quempiam audebit, qui in facta ani-
 mumq; suum inquireret. Tantum enim in seipso, tum
 formando, tum corrigendo habet quisq; negotij, ut in
 alienis curiosior esse nec velit, nec ausit. Secundum be-
 nefici-

neficiū est, ut intellecta virulentia huius viperæ, ca-
 ueamus nobis à calumniatoribus. Id quodam, ni fallor,
 modo consequemur, si quos tales esse nouerimus, vel su-
 spicabimur, eorum consuetudinem fugiamus: nec a-
 liis familiariter utamur, nisi quorum nobis explorata
 fuit integritas. Neutrum autem difficile videtur ei,
 qui nec impensius honoribus studet, nec pecunia: am-
 bitionis & opum studiosis arduum. Error enim erro-
 rem & vitium creat alterum, donec omnia erumpant
 in perniciem, siue pericula, quæ auertere noui laboris
 est, & maioris, immò sæpe diuinæ prudentiæ. Sed in-
 nocentiæ quoq; clypeo aduersus calumniam nos rectè
 tegimus. Nobilem enim innocentiam calumnia adori-
 ri minus audebit, aut, si faciet, turpiter se, & precipi-
 tem dabit. Interdum tamen aduersus eam satis tuta non
 est, & ab ea opprimitur: sed tandem & hic calumnia
 deprehenditur, & innocentia sempiternam laudem ob-
 tinet. Manet enim suus virtuti honos, quam potissi-
 mam esse & veriorempalمام, sapientes verè pradi-
 cant. Tertius fructus ad reges redit uberrimus, &
 cunctos alios, in quibus aliquid est regum, ut sunt, po-
 tentia, auctoritas, dignitas, opes, res secunda, generis
 splendor, & his similia. Ad hos namq; sese applicant

calumniæ magistri: his se parant, ut placeant: ad hos deferunt, quos suis commodis obstare putant: atq; ita vna eademq; opera utrosq; perdunt hominum perditissimi. Non solum enim percutunt innocentes, iidemq; præstantes viri, quos ipsi perditos volunt, sed & quotquot illos de calumniatorum sententia perdunt, percuti. Saluus enim dici non potest, sed & ipse perire censendus est, qui, quanquam in fraudem ab aliis inductus, virtutem premit, & quod in ipso est, è medio tollit. Vt igitur se seruent, quos dixi, principes & cæteri, nec alios, amore, mercede, honore, præmio dignos, vel oderint, vel exigant, vel multent, vel supplicio, pœnâ, iniuste & crudeliter afficiant; nonne hac legant? nonne quacûq; per quoscumq; sapientia prodiderit, inuestigabunt, & sequentur? Pauca præfari mihi libuit, quibus dictum à Platone de promptum subiiciam: quod et si latius patet, tamen hac etiam pertinet. Mandat autem unicuiq; disertè, & integritatem, ne in quemquam sinus iniurij, & prudentiâ, ne nos indui in fraudem sinamus. Sic igitur ille philosophus libro de legibus quinto: (interpretabor enim, quàm perspicuè potero) Oportet, inquit, vnumquemq;, non minus vnum quàm alterum, hoc videlicet, omni studio maturèq; agere, in omnibus

in omnibus rebus pub. quomodo, neq; ipse quis adulterinus vnquam videatur, sed semper & simplex, & verax, neq; alius, qui illius modi sit, ipsum circumueniat. *Ceterum de Apelle, qui velit, petat e Plinio & aliis: nec ferè tamen quis est, quin cum pictoram principem nouerit. Sunt autem & in ipsa historia, quæ calumnia auditorem erudiant: hoc in primis, ut, si quid eiusmodi adferatur, nec se det adulatori, nec incandescat, sed dispiciat, quid in re veri sit, aut esse etiam possit: quod non cadit, nisi in virum magni ingenij, probe educatum, non ut vulgò fortunatorum dynastarumq; liberi, qui in voluptates, interq; adulatores adolescunt. Picturam Lucianus interpretatur: sed & nos deinceps ab instituto non aliena adspargemus.*

Tali igitur pictura periculum illud suum Apelles representauit. Age verò & nos, si videatur, æmulati artem pictoris Ephesii, quæ sunt in calumnia distinguamus, vbi prius eam definitione qualicunq; descriperimus. Ipsa enim imago nobis definitionem dabit. Est ergo calumnia accusatio quæpiã eius, qui in iudicio non comparet, quiq; de illa nihil cognouerit: ut ab accusatore solo al-

lata fuit, ita accepta & credita, omni facultate respondendi adempta reo. Ac quidem huius orationis argumentum eiusmodi est.

Non exigemus ad regulas dialecticorum definitionem calumniae. Nec enim talem hic scriptor prodere in animo habuit, nedum inuestigârit, cuiusmodi esset vitium, & ad quam iniustitiæ partem referri id ipsum oporteret: maluit rem sic illustrare, ut omnem lectori, etiam non satis acuto, ob oculos poneret: cuiusmodi ratio non minus saepe pollet, quàm subtilis definitio: immò illa hanc interdum vincit, quando quemcunq;, qui paulum animadvertat, fideliter erudit. Hic in forum nos deducit, cum forensi actione calumniam comparans. Ut ibi compararent accusator, reus, & index, ut cognita ab utrisq; causâ, sententia feratur, in qua acquiescant: ita si hic fieret, facile tolleretur, siue sopiretur, quidquid est mali: sunt pleraq; contraria: negotium suscipitur in angulo, accusator alteri, qui pro indice sit, quod lubet, insusurrat, reus in conspectu nullus, nec de se agi comperit, aut suspicatur, à causâ & dictione in perpetuum excluditur, in absentem & inscium, & quod cum primis detestabile, in innocentem fertur sententia iniqua & atrox, quam non tam index, quàm accusator tu-

ter talisse censeripotest. Ad hunc modum depingitur
 hæc illa archidiabole, siue princeps calumniarum: qua
 cognita, ceteras nullo negotio nouerimus: sed de ipso
 calumniatore paulo post agemus. Videtur autem hac
 insignis calumnia descriptio petita ex primo Græcorum
 historico. Sic autem Herodotus Polymnia, in oratio-
 ne Artabani, Xerxem deterrentis à bello, quod aduer-
 sus Græcos moliebatur. Calumnia, inquit, est malum
 quoddam grauissimum: in ea sunt, qui iniuriam faci-
 unt, duo: unus, qui iniuria afficitur. Calumniator
 enim iniuriam facit, absente reo: sed & alter iniuriã
 facit, qui illius sententia subscribit antè, quàm rectè
 negotium cognouerit: qui abest à re tertius, duplici ibi
 iniuria afficitur, tum quòd calumnia ab uno premitur,
 tum quòd ab altero vir malus esse indicatur. Hac to-
 tidem quasi verbis sunt apud historicum, quæ huc tran-
 scripta etiam videri possint: quod & ipse scriptor pro-
 fiteri, quàm inficiari malit.

Cum autem tres sint personæ, vt in comœdijs,
 calumniator, & qui defertur, & ille ad quem in-
 stituitur calumnia, singulatim in ijs considerabi-
 mus, cuiusmodi esse videantur, quæ fiunt. Pri-
 mum igitur, si ita videatur, primarum partium a-

ctorem

ctorem producamus in scenam : inuentorem & artificem dico calumniæ. Hunc igitur in viris bonis non esse, ni fallor, neminem fugit. Nemo enim qui vir bonus sit, alteri malia aliquid meditari velit: sed aliud bonorū est, hoc videlicet, vt potius benè de amicis merendo, quàm criminosos in ius vocando, & ipsis odia conciliando, laudem iuueniant, & simul sibi opinionem & famā beneuolentiæ comparent. Facile præterea animaduerti potest, eiusmodi hominem iniurium esse, & legum contemptorem, & impium, cuius etiam consuetudo fraudi sit familiaribus. Quis enim infitias eat, æqualitatem in omnibus, ac ne quid vni plus tribuatur, quàm alteri; iustitiæ esse propria? quando æqualitas violatur, & vnus sibi plus sumit, quàm dat alteri, id esse iniustitiæ? At hic, cū calūnia vtatur aduersus absentes clanculum, quomodo sibi non plus arroget, quàm concedat alteri, quando auditorem ab illo auersum in suas partes totum trahit, eiusq; aures occupat, & occupatas obturat, vt defensionem ad eas intercludatur aditus, oppletas iam calumnia? eiusmodi aliquid extremæ est iniustitiæ, quod & legum-

lato-

latores optimiasserunt, vt Solon & Draco: qui hoc tulerunt, vt iudices iurati vtramq; partem audirent, & parem beneuolentiam litigantibus tribuerent, donec reioratione allata in medium, altera vel inferior vel superior apparet: prius verò quàm defensio cum accusatione fuisset cōparata, in vniuersum sententiam impiam, & nefariam futuram statuerunt. Quin & deos nobis minimè propitios futuros crediderimus, si accusatori, quæ velit, liberè dicere permittamus, & reo auribus nostris obstructis, aut dissimulatis ijs, quæ intellexerimus, prioris oratione capti, sententiam feramus. Quapropter quis non dixerit, calumnias fieri, contra ius, contra leges, contraq; sacramentum iudiciarium? Quod si quibus non satisfaciunt legumlatores, quum iubent iudicia adeò iusta, nec in alterutram partem inclinantia fieri; poëtam mihi hic libet producere optimum, qui hanc rem admodum benè determinauerit, immo legē rectissimè tulerit. Ait autem:

Ni prius audieris ambos, ne cernitolitem.

Et ipse enim, opinor, nouerat, in multis vitæ iniurijs, grauiorem & iniustiore inueniri nullam,

D

quàm

quàm si, quibus disquisitio causæ negata, neq;
 ipsorum defensio audita esset, in eos ferretur sen-
 tentia: id quod omni modo facere conatur ca-
 lumniator, quando eum, quem traducit, subdo-
 le ad iram auditoris ducit, vt de illo nihil possit
 existimare, & ei causæ dictionem clandestina
 accusatione eripit. Qui namq; talis ingenij ho-
 mo sit, liberè nihil audeat profari, totus formidu-
 losus, nihil in lucem proferat, sed quemadmo-
 dum in insidijs collocati, ex obscuro loco ali-
 cunde tela iaciunt, vt neq; aduersus eum, quis a-
 ciem explicare, neq; cum eo manus possit con-
 ferere, sed alterum, vt qui in angustijs hæreat,
 nec vllam belli famam acceperit, perire funditus
 necesse sit. Quod certo indicio est, nihil prorsus
 boni dicere, nihil sani, calumniatores. Etenim si
 quis sibi conscius sit, vt qui alterum in ius vocet
 veritate accusationis fretus, idem mea sententia
 palàm arguit, reprehendit, & allatis compara-
 tisq; vtrinq; argumentis conuincit aduersarium:
 quemadmodum qui aperto Marte victoria poti-
 ri possit; is aduersus hostes, nec insidijs, nec frau-
 de yti velit.

Vt plus

Ut plus lucis addat negotio, id totum confert cum fabula. Et si enim in unaquaq; inducantur plures persone: tamen quòd inter duos non nisi sermo, sed fabula nasci non potest, ibi esse primarias tres omnino, necesse est, quæ præterea accedant, illis quasi famulantur. Id in quavis tragædia comædiæve non minus, quàm in aliquius momenti negotijs apparet, nec obstat, etiamsi in fabula primaria sint plures. Nec omnes enim simplices illas faciunt poætæ: nec tamen non in compositis alia magis primaria censenda sunt præ aliis: sed horum accuratior explicatio ad artem poëtarum pertinet. Fit etiam in hoc calumnia fabula, ut plures in scenam prodeant, qui tribus illis inseruiant, siue de industria, siue nescij, quid rerum agatur: sed in ipsa actione calumnia nunquam desunt: calumniator, totius negotij auctor atq; princeps: deinde miser, idemq; innocens, in quem tanquam telum, dirigitur calumnia, de cuius corio, ut dicitur, hoc est, fortunis, honore, & vita interdum, agitur: deniq; vel rex, vel fortunatus aliquis, quem calumniator circumscriptioni aptum, & arte sua inferiorem iudicat. Producitur igitur primum calumniator, & quodam modo nudus in conspectum statuitur, vel potius eius animus omni genere vitiorum ostenditur

inquinatas. Primum hoc, quo tatrius dici nihil potest:
 quod vir malus. Vt enim, si virum bonum dicas, nihil
 de fideres: ita si malum, de fideres omnia. Quam ma-
 lus, cum ex aliis patet, tum hinc maxime, quod bonis ni-
 hil non mali & perniciem meditatur: cum bonus con-
 trā, & malis, quantum licet, parat, & de bonis bene
 mereri studeat; immo alios, de quibus aliquid spei, ser-
 uare malit & corrigere: quo maius beneficium homi-
 ni ab homine dari non potest. Sed malitia calumnia-
 toris ex iniustitia studio, quod ipse noctes diesq; totus
 urget, perspicitur: et si quid iniustus, quam iustitia
 cultorem exagitandum sibi sumere, & ire perditum &
 idem iustitiam, si facultas detur, trucidet. Sed illud stu-
 dium prodit & in singulis, & in ipsa actione: aequali-
 tatem amouet: inaequalitati incumbit, eaq; nititur, &
 rerum suarum fundamentum ponit: prior & potior
 esse vult, nec, quem sibi hostem indicauit, ut ipsum ho-
 stiliter innaderet, secundo loco esse finit, aut saltem a-
 liquo: omni eum loco in uniuersum excludit: solus cri-
 minatur absentem, nec suspicantem aliquid mali, in-
 ter dum sibi de familiaris comitate & blanditiis polli-
 centem aliquid boni: cui adulatur, (tanta audacia)
 eum misere circumscribit: ille principes, vel in nostro
 gene-

genere semideos, arte, quod in ipso est, sanos & tyrannos facit. Verum de regibus aliter malo loqui, ut de ijs fas est, quorum maiestatem adorant boni, etsi graues interdum eorum alucinationes tacite apud se deplorant: faciunt calumniatores, ut subinde tali maiestate indignum, & aliquando eiusmodi designent, cuius ipsos in perpetuum pœniteat. Sed in id genus nefarium satis dici non potest: reges & fortunati ex hoc loco, quam in ore nemo non habet, regulam repetant, siue in animum altius insculpant, ut delatorem audientes, reo utramq; aurem & animum integrum seruent. Hic est autem ille, quem supra innui, cum de prima calumnia agerem, archidiabolos, siue calumniatorum signifer. Et in forum prodit calumniator alterius generis, Graecis *scophanta* dictus, nomine primum ex hoc casu nato, quod cum exportare ex Attica ficus lege fuisset vetitum, nibili quidam homunciones, qui id facerent, observatos indicarent, ut aliquid ex proditioncula lucrifacerent. Vnde Latinum nomen sit, docet, I. C. Caius ad legem xii. tab. Si caluitur. Inde & calumniatores, inquit, appellati sunt, quia per fraudem & frustrationem illos vexarent litibus: inde & *canillatio* dicta est. Sed forensis hic minus terrori est, quod ipse se palam

ostendit, & caput suum exponit periculo, quod ipsi à legibus denunciatur, si deprehensus sit. Definitur hic calumniator, siue calumniosus, ut Paulus I. C. loquitur, qui sciens prudensq; per fraudem negotium alicui comparat. Videamus, sintne & alij. Prater illos,

Qui blando ore fauent, sed cladem corde volutant, ut Homerus ait, sunt alij, qui licet audire calumniatores nolint, tamen id agunt etiam apertè, extra iudicium: quæ suspicionem mouent, confingunt, quæ in vulgus inuidiosa sunt, mentiuntur, si ne quidem digna reprehensione, oratione deformant, & virtutes etiam ipsas in vitia, quæ earum similitudinem habent, prorsus etiam transformant, & falsissima quæq; verum rudibus & à virtute vacuis, persuadent. Qui enim sic sunt, cum iudicium de nulla re ferre possint, trahuntur quâlibet tribunitijs clamoribus: atq; hoc exemplis declarandum aggrediar, nisi & historia ijs referta sint, & tum regia, tum ciuitates scateant.

Id genus hominum, ut videmus, in aulis regum, & in procerum potentumq; consuetudine facile locum inuenit, quibus in locis inuidiæ abunde est, sexcentæ suspensiones, assentationes infinitæ, & argumenta calumniarum. Semper enim unde plus

de plus spei affulget mortalibus, ibi sunt inuidiæ acriores, odia cum maiore coniuncta periculo, æmulationes veteratorijs artibus instructiores. Itaq; hic sit, vt alter in alterum acriter animaduerrat, & quemadmodum qui singulari prælio coeunt, sedulo obseruant, si quam fortè partem corporis nudatam videant: & vnusquisq;, quod ipse primus esse velit, alterum aliò trudit, & auertit cubito, & præuertentem retrahit, & supplantat. Hic vir bonus omninò repentè euertitur, & in aliam partem trahitur, & tandem exterminatur cum infamia: at quo quis artis assentandi est peritior, & omnibus rationibus ad vniuersam hanc militatam instructor, primam laudem obtinet, & deniq; cæteris oppressis palmam consequitur. Omnino enim re ipsa confirmant, quod Homerus canit:

Marte cadunt dubi casus, cadensq; vicissim.

Quapropter cum non de paruis rebus agatur, in hoc certamine, multiplices inter se vias inueniunt: quarum expeditissima, sed eadem ab omni parte plena periculi est calumnia. Hæc ab inuidia, quæ non parum spei animo concepit, oritur,

sed

sed miserabiles adfert & tragicos exitus redundantes multis calamitatibus. Id autem neq; pusillum, neq; simplex quoddam est, ut quis opinetur: sed multa arte, nec exigua sagacitate, deniq; exquisito studio ibi opus est. Nec enim tot tantorumq; malorum causa foret calumnia, nisi instructa rationibus, ad persuadendum singulari solertia factis, accederet: nec cohiberet veritatem, quando in omnibus rebus ea nihil est firminus, nisi varias demulcendi persuadendiq; artes, & sexcenta alia sibi comparasset.

Quae humana siue hominum sunt, ubiq; terrarum esse existimo. Itaq; si quis ex me querat, ubi sit calumnia, non dubitem dicere, nullam consuetudinem hominum ab ea vacuam. Id verum de inuidia, quae etsi in bonos non cadit, tamen ita peruulgata est, ut in omnibus angulis imperium tenere videatur. Inuidia autem mater calumnia non falsò perhiberi possit: nec aliud est, quod Apelles Liorem eius ducem pinxit. Neq; negari potest, eam in amplissimis rebus pub. dominari: nec tamen illustrior vispiam est, quàm in regijs, & aulis dynastarum, & fortunatorum palatijs. Et cum calumnia, inuidia, suspensiones, assentationes, omnesq;

nesq; illius comites & consanguinea: sed hac laculente admodum explicata sunt, & verè. Quam mala verberimè ibi proueniunt, ubi spes est bonorum, de quibus inter se digladiari mortales solent: ea sunt loco infimo in bonis, sed quia sensibus tanguntur, afficiunt quam plurimos, qui ferè tamen sensibus viuunt & sapiunt. Plato etiam ad Dionysium tyrannum scribens, sedem calumnie monstrat: causas item & effectus ostendit, graui admodum oratione, cuius maiestatem verbis meis non assequar, sententiam fortè exprimam. Etenim, inquit, & tum perspexi, & perspicio hodiè, grandes illas & immensas tum priuatorum, tum regum diuitias, ferè, quo illæ grãdiore sint, eo plures & maiores fouere, qui & alios calumni-entur, & cum fortunatis consuetudinem colant ad voluptates comparatam, quæ neq, detrimentis turpibus vacent: ea re opulentia & reliquæ auctoritatis potentia maius malum non procreat. Breuiter hìc unum, & obscure: voluptatem cum turpi damno: nec voluit autem nisi veluti digitum intendere in id, quod intelligeret statim, ad quem scriberet. Ab illo genere voluptatum per se abest decus: in eam igitur fortunati opes profundunt, quod ipsis non damno solum

est, sed & dedecori. Faciebat hoc Dionysius, alens adulatorum greges: quos ille beabat, ut ipse esset miserior: quod ipsum erat turpe admodum tyranno. Quin se regum thesauri perennes sint, ut quidam putant, quod aula peritus non assenseret: tamen regibus nihil turpius, quam ministros voluptatum in delicijs, & in precio habere, opibus cumulare, ad honores euehere: quacumque silentio forte aliqui, nemo intelligens sine indignatione spectat. De his moneri in tempore principes, cum ipsorum, tum reipub. interest. Ipsi audient melius, omnia feliciter administrabunt: minus erit aulicarum pestium, & calumniatorum facessent aliqui. Sunt quidam nimis audaces, nimis vafri: ita fit, ut se ab illis in uniuersum nulla regia vindicârit unquam, nec ulla vindicatura sit. Quod oppidum? quem vicum? quam priuatam domum ab inuidia, assentatione, calumnia prorsus immunem inuenias? Proinde eô res redit, quâ initio dixeram. Et si autem ad unum omnes viros bonos cum primis petunt: tamen neq; ipsi à se mutuo abstinent, mutuo se conficiunt: ibi quos videris triumphos agere, videas deinceps in triumpho duci: fraudem minutam maior tantisper premit, donec & hâc maior perimat: ipsaq; aut omnes se inter se conficiunt, aut si qua

opima

opima spolia retulit, & honoribus, qui putantur, & in-
 iustis opibus aucta; ei bona boni non precantur, nec fere
 quisquam: deniq; eius infamis victoria redundat in po-
 steros, donec & ipsi pœnas dederint, quas maiores pro-
 meriti fuissent malis artibus. Studere cuiq; suo honori
 suoq; commodum licet, & necessarium ex aliqua parte
 est, si vivere & non misere vivere velimus: verum
 sine iniurijs aliorum, quas regit calumnia, quando ho-
 mines, nec dignitati, nec opibus modum ponunt, quarum
 illa, sic quasita, infamis est, hæc inuenta etiam lubrica
 & dominis ut plurimum exitiosa. Quod pertinet, quod,
 contra quam calumniatoribus studio est, præclare dixit
 Chrysippus, relatum in præcepta de officijs à M. Tul-
 lio, ubi ait. Nec tamen nostræ utilitates omittenda
 sunt, alijsq; tradenda, cū his ipsi egeamus: sed sua cuiq;
 utilitati, quod sine alterius iniuria fiat, seruendum
 est. Scite Chrysippus ut multa: qui stadium, inquit,
currit, eniti & contendere debet, quam maxime possit,
ut vincat: supplantare eum, quicum certet, aut manu
 depellere nullo modo debet: sic in vita sibi quemq; pete-
 re, quod pertineat ad usum, non iniquum est. Quem
 locum eò quoq; citavi, quod & hic supplantandi studiū
 calumniæ tribuitur: cuiusmodi consideratio non ma-

gni momenti fortè sit, sed elegantibus ingeniis non indigna etiam viris in repub, versatis semper visa fuit. Cæterum calumnia ut plurimum petitur potissimum, qui in honore est, cui propterea, quos ille à tergo relinquit, inuident. In eum enim vniuersi tela dirigunt, ut quem præuideant obstaculo sibi & impedimento futurum: quin primum sese vnusquisq; futurum putat, si prius illum principem expugnauerit, & ab amicitia procerum remouerit: quemadmodum & in gymnicis certaminibus, inter eos, qui cursu certant, fieri solet. Ibi enim honestus cursor dato cursui signo, hoc vnum expetit, ut anteuertat cursu cæteros, & toto animo ad metam intento, specq; in pedibus posita, aduersus alterum, nihil malitiosè agit, neq; quicquam in socios certaminis improbè molitur: alius contra, malitiosus & imbellis aduersarius, desperata pedum velocitate, ad fraudulentiam conuersus, nihil spectat omnium, nisi ut currentem teneat, vel impediat, & ita intercludat: quod ne ei succedat, fieri non possit, ut potiatur victoria. Non secus autem, atq; hic fieri ostendimus, & in amicitijs beatorum accidit.

Qui-

Quicumq; enim hic primas tenet, ei struuntur insidiae: ipseq; dum sibi nec metuit, nec cauet, in medijs comprehensus hostibus abripitur.

Secundae sunt partes in hac fabula eius, qui oppugnatur: is est, qui staret gratia vel apud regem, vel etiam apud populum, vel auctoritate praestat, qui ventis secundis navigare, & honores opesq; adeptus adepturusue videatur. Hac omnia apud eos maxime inuidiosa sunt, qui omnia illa sibi deberi, & praeipui suspicantur. Tantos igitur talesq; viros, eosq; saepe bonos, mali calumniantur, ut ipsi amentur, primum locum teneant, rem familiarem amplificent, administrent siue possint omnia. Sed quod quis magis miretur, non homines solum, sed res etiam eximia, bonae artes, ipsa deniq; virtus & sapientia, exposita sunt calumniis: nihil horum omnium tutum est à calumniatoribus, ut cum iis nocuerint, qui illorum aliquid possident, ipsi bonis potioribus praediti existimetur, ac propterea priores illis, immò primi omnium habeantur, & prima praemia consequantur, quae illis debentur. Sic rabula forensis inirprudentiam calumniatur, esse nihil nisi mare contentionum, quaestionum infinitarum spinas non necessarias: se causas tractare in conspectu omnium, & litibus finem impone-

re, ut non iniuria iurisconsultus ipse audiat. Idem dicendi artem calumniabitur, esse magistram inutilis elegantia, nec habere in se nisi ostentationem aliquā: se loqui, quæ ad rem faciant, quibus clientum bona & famam defendat, ut ipsum pro oratore colant. Sic circumforaneus aliquis de arte medica clamabit: dubiam esse, abstrusam, curiosam, tot annos in inquisitione frivolarum rationum occupatam: se unicum salutis vindicem, sibi unā esse panaceam, quæ, dictum, factum, ad unum quicquid est pestium, in fugam vertat, ut ipse habeatur pro præsentæ Aesculapio, & auri montes ante pedes extruat. Sophista item, qui omnium scientiarum bonarumq; artium gustum nullum acceperit, nec hominem doctum oculis viderit, procacitate lingua & impudentia fretus, philosophiam calumniabitur, ut subtilem & otiosam, vix saculo parabilem, nec suo cultori, nec aliis usui futuram, ingloriam, mendicam deniq;: se didicisse ex novæ familiæ principe, nullo negotio, brevi tempore, quid quæris? omnia: à quo simul diuinam virgulam accepisse, unam omnis aureæ sapientiæ indicem, quæ neminem unquam fefellerit: sibi esse in manu facultatem, de qua nullis unquam seculis ullus sapientum somniârit, quidquid quis velit sapientiæ in quæ-

nis panē

vis panè infantulum, vel prorsus infantem, quasi transfundendi, quàm ingeniomaximè hebeti sint, ut aquè, ac magister ipse (quod solum tamen mihi valde credibile visum statim fuit, quodq; verum esse, in omnibus animaduerti) etiam sola indomita & perenni loquacitate sapiat: ut non ille solum sapiens, sed ne sapientum quidem numerus sine ipso completus videatur: utq; ita non ramopalma potitus, sed ipsa palma à pueris & puerili adulto grege censeatur, idq; omnium illorum calculis, ut contrà Plato, Aristoteles, & eorum similes, testulis eorundem, turba Attica in morem, non in annos decē, sed omnino sine spe reditus in exilium ire iubeantur: clemente admodum sententia, digni aliocquin, qui in barathrū optimo iure precipites dētur. Monstri simile, sed verum, & haud scio, risūne dignum magis, an indignatione: non hoc, quòd illi ab omni doctrina inanes, vera scientia, ipsiusq; adeò veritatis hostes in ludis passim puerilibus imperium habent, ephoris scholarum non intelligentibus, neq; quàm frivola & abhorrentia à vera docendi ratione pro oraculis venditent, neq; quā necessaria aut silentio premant aut corrumpant. Etenim aut scripta veterum utriusq; lingua, sed Græcæ potissimum, quò Græcæ litteræ Latinis potiores,
negli-

est, sed & de decori. Faciebat hoc Dionysius, alens adulatorum greges: quos ille beabat, ut ipse esset miserior: quod ipsum erat turpe admodum tyranno. Quin si regum thesauri perennes sint, ut quidam putant, quod aula peritus non asseneret: tamen regibus nihil turpius, quam ministros voluptatum in delicijs, & in precio habere, opibus cumulare, ad honores euehere: quacum silentio forte aliqui, nemo intelligens sine indignatione spectat. De his moneri in tempore principes, cum ipsorum, tum reipub. interest. Ipsi audient melius, omnia feliciter administrabunt: minus erit aulicarum pestium, & calumniatorum faceissent aliqui. Sunt quidam nimis audaces, nimis vafri: ita fit, ut se ab illis in uniuersum nulla regia vindicârit unquam, nec ulla vindicatura sit. Quod oppidum? quem vicum? quam priuatam domum ab inuidia, assentatione, calumnia prorsus immunem inuenias? Proinde eô res redit, quod initio dixeram. Et si autem ad unum omnes viros bonos cum primis petunt: tamen neq. ipsi à se mutuo abstinent, mutuo se conficiunt: ibi quos videris triumphos agere, videas deinceps in triumpho duci: fraudem minutam maior tantisper premit, donec & hâc maior perimat: ipsæq. aut omnes se inter se conficiunt, aut si qua opima

opima spolia retulit, & honoribus, qui putantur, & iniustis opibus aucta; ei bona boni non precantur, nec ferè quisquam: deniq; eius infamis victoria redundat in posteros, donec & ipsi pœnas dederint, quas maiores promeriti fuissent malis artibus. Studere cuiq; suo honori suoq; commodò licet, & necessarium ex aliqua parte est, si vivere & non miserè vivere velimus: verùm sine iniurijs aliorum, quas regit calumnia, quando homines, nec dignitati, nec opibus modum ponunt, quarum illa, sic quasita, infamis est, hæc inuenta etiam lubrica & dominis ut plurimum exitiosa. Quò pertinet, quòd, contrà quàm calumniatoribus studio est, præclare dixit Chrysippus, relatum in præcepta de officijs à M. Tullio, ubi ait. Nec tamen nostræ utilitates omittendæ sunt, alijsq; tradendæ, cū his ipsi egeamus: sed suæ cuiq; utilitati, quod sine alterius iniuria fiat, seruiendum est. Scitè Chrysippus ut multa: qui stadium, inquit, currit, eniti & contendere debet, quàm maxime possit, ut vincat: supplantare eum, quicum certet, aut manu depellere nullo modo debet: sic in vita sibi quemq; petere, quod pertineat ad usum, non iniquum est. Quem locum eò quoq; citavi, quòd & hic supplantandi studiū calumnia tribuitur: cuiusmodi consideratio non ma-

gni momenti fortè sit, sed elegantibus ingeniis non indigna etiam viris in repub, versatis semper visa fuit. Cæterum calumnia ut plurimum petitur potissimum, qui in honore est, cui propterea, quos ille à tergo relinquit, invident. In eum enim vniuersi tela dirigunt, ut quem præuideant obstaculo sibi & impedimento futurum: quin primum sese vnusquisq; futurum putat, si prius illum principem expugnauerit, & ab amicitia procerum remouerit: quemadmodum & in gymnicis certaminibus, inter eos, qui cursu certant, fieri solet. Ibi enim honestus cursor dato cursui signo, hoc vnum expetit, ut anteuerat cursu cæteros, & toto animo ad metam intento, spemq; in pedibus posita, aduersus alterum, nihil malitiose agit, neq; quicquam in socios certaminis improbè molitur: alius contra, malitiosus & imbellis aduersarius, desperata pedum velocitate, ad fraudulentiam conuersus, nihil spectat omnium, nisi ut currentem teneat, vel impediat, & ita intercludat: quod nec ei succedat, fieri non possit, ut potiatur victoria. Non secus autem, atq; hic fieri ostendimus, & in amicitijs beatorum accidit.

Qui-

Quicumq; enim hic primas tenet, ei struuntur infidiæ: ipseq; dum sibi nec metuit, nec cauet, in medijs comprehensus hostibus abripitur.

Secunda sunt partes in hac fabula eius, qui oppugnatur: is est, qui storet gratia vel apud regem, vel etiam apud populum, vel auctoritate præstat, qui ventis secundis nauigare, & honores opesq; adeptus adepturusue videatur. Hac omnia apud eos maxime inuidiosa sunt, qui omnia illa sibi debere, & præripi suspicantur. Tantos igitur talesq; viros, eosq; sæpe bonos, mali calumniatur, ut ipsi amentur, primum locum teneant, rem familiarem amplificent, administrent siue possint omnia. Sed quod quis magis miretur, non homines solum, sed res etiam eximia, bonæ artes, ipsa deniq; virtus & sapientia, exposita sunt calumniis: nihil horum omnium tutum est à calumniatoribus, ut cum iis nocuerint, qui illorum aliquid possident, ipsi bonis potioribus præditi existimètur, ac propterea priores illis, immò primi omnium habeantur, & prima præmia consequantur, quæ illis debentur. Sic rabula forensis inirprudentiam calumniatur, esse nihil nisi mare contentionum, questionum infinitarum spinas non necessarias: se causas tractare in conspectu omnium, & litibus finem impone-

re, ut non iniuria iurisconsultus ipse audiat. Idem dicendi artem calumniabitur, esse magistratam inutilis elegantia, nec habere in sese nisi ostentationem aliquā: se loqui, quæ ad rem faciant, quibus clientum bona & famam defendat, ut ipsum pro oratore colant. Sic circumforaneus aliquis de arte medica clamabit: dubiam esse, abstrusam, curiosam, tot annos in inquisitione friuolarum rationum occupatam: se unicum salutis vindicem, sibi unā esse panaceam, quæ, dictum, factum, ad unum quicquid est pestium, in fugam vertat, ut ipse habeatur pro præsentē Aesculapio, & auri montes ante pedes exstruat. Sophista item, qui omnium scientiarum bonarumq; artium gustum nullum acceperit, nec hominem doctum oculis viderit, procacitate lingue & impudentia fretus, philosophiam calumniabitur, ut subtilem & otiosam, vix sæculo parabilem, nec suo cultori, nec aliis usus futuram, in gloriam, mendicam deniq;: se didicisse ex nouæ familiæ principe, nullo negotio, breui tempore, quid queris? omnia: à quo simul diuinam virgulam accepisse, unam omnis auri & sapientiæ indicem, quæ neminem unquam fefellerit: sibi esse in manu facultatem, de qua nullis unquam sæculis ullus sapientum somniârit, quidquid quis velit sapientiæ in quæ-

uis panē

vis panè infantulum, vel prorsus infantem, quasi transfundendi, quàm ingeniomaximè hebeti sint, ut aquè, ac magister ipse (quod solùm tamen mihi valde credibile visum statim fuit, quodq; verum esse, in omnibus animaduerti) etiam sola indomita & perenni loquacitate sapiat: ut non ille solùm sapiens, sed ne sapientum quidem numerus sine ipso completus videatur: utq; ita non ramopalma potitus, sed ipsa palma à pueris & puerili adulto grege censeatur, idq; omnium illorum calculis, ut contrà Plato, Aristoteles, & eorum similes, testulis eorundem, turba Attica in morem, non in annos decē, sed omnino sine spe reditus in exilium ire iubeantur: clemente admodum sententia, digni alioquin, qui in barathrū optimo iure precipites dētur. Monstri simile, sed verum, & haud scio, risūne dignum magis, an indignatione: non hoc, quòd illi ab omni doctrina inanes, vera scientia, ipsiusq; adeò veritatis hostes in ludis passim puerilibus imperium habent, ephoris scholarum non intelligentibus, neq; quàm friuola & abhorrentia à vera docendi ratione pro oraculis venditent, neq; quā necessaria aut silentio premant aut corrumpant. Etenim aut scripta veterum utriusq; lingua, sed Gracapotissimum, quò Gracalittera Latinis potiores,

negli-

negligunt: & si quid fortè eorum siue vltro, siue iussu, explicandum suscipiant, id omne, inepto & alieno quodam interpretandi modo contaminant, omnia accommodantes ad regulam Lesbiam, quam diuinam scilicet rationem, quotquot à proditis litteris vixere grammatici, & interpretes in omni genere disciplina versati, prorsus ignorarunt, ea tamen vsi, quæ satis rei in vniuersum faceret. Sed alterum eiusmodi est, quod ob rei ineptiam intelligentes rideant, boni ob publicum malum detestentur: quod sicut locusta denso globo in teneras segetes inuolant, totosq; fundos miserabilem in modum depascunt, sic iidem se confertim in publicas academias infundunt, vt calamitatem Musarum tempestin importent. Ei malo, cum initio animaduertetur, ab aliquibus obuiam itum fuit: sed fit, non tam inscitia, vt quis suspicetur, quam, vt mea fert opinio, nostra negligentia, vt illæ hirundines pergarrula etiamnum in vna alteraue academia nidulos figant, quos reuelli, hoc est, illis silentium imponi oportebat: ne inuentum à rectè discendi via abstractam, falsis opinionibus imbuant: licet illi iniuriam sibi fieri, falso existiment: perinde, vt mulieres apud Aristophanem stomachantur, sibi in comitiis locum non esse, omnem remp.

à mari-

*ammaritis suis teneri: id vniuersis videri iniquissimū:
 quasi Platonem etiam legissent, quanto meliore causa
 se niti credidissent? Nec verò quis existimet, me non
 nisi de isto nouitio sophistarum genere loqui: de omni-
 bus idem sentiendum & statuendum est, qui pro veris
 sententiis opiniones, somnia pro rebus amplectuntur.
 Etiam verò Isocrates de hac sophistarum, à quibus ve-
 xabatur, calumnia: Indignor, inquit, cum scophan-
 tiam cōditione meliore esse video, quàm philosophiam:
 Et illam quidem accusare, hanc verò causam dicere.
 At illi calumniatores interim in amoribus sunt,
 & habentur pro amicis, quòd alijs grauius incō-
 modent. Nec verò vulgari modò excogitat, qui-
 bus auditori, quæ adferunt, persuadeant: immò
 omnis eorum ars in hoc ipso vertitur. Metuunt
 enim, ne quid effingant, vel dissentaneum, vel
 etiam alienum. Plarumq; igitur, quæ esse in eo
 vident, quem calumnijs premere constituerint,
ea in deteriorem partem detorquent, atq; ita ac-
 cusationes suas pingunt, vt nihil videatur veri-
 us: exempli gràtia, medicum calumniantur, vt
 veneficum: opulentum, vt sæuū: sæuū, vt
 molientem prodiones*

Redeamus ad calumniatorem, eiusq; artem penitus intueamur. Quantius pretij eos esse, & prudentes vulgus indicat, qui quemcunq; sibi finem, modo specie honestus sit, ut imperium, honorum, opes, victoriam, & quæ huius generis alia sunt, assequuntur. Nemo eiusmodi quopiam bono absq; ingenio potitur: atq; is facilius & certius, qui illo acri siue diuino præditus sit. Hanc vim vel potestatem solertiam nominamus. Solertissimum esse oportet, & hoc agit calumniator, ne ibi sit hebes. Subit enim aleam præfectò præsentis periculi, si in mendacio deprehendatur. Non minus igitur prouidet sibi, quàm prudentes in rebus arduis, quarum dubius exitus futurus videatur. Est enim & prudentis solertia. Talis autem hæc est, ut rectè nos philosophus docet, ut quæ ad scopum, quem nobis proposuerimus, tendunt, ea & agere possit, & consequi. Quod si igitur ille scopus honestus sit, laudem meretur, & laude afficitur ea solertia: quæ habitum adepta, suo nomine deinceps prudentia appellatur, non ipsa solum virtus, sed & cæterarum virtutum fidelis magistra & perpetua dux sin improbus & turpis; versutia mera est, & nominatur. Eò etiam fit, ut prudentes, tum solertes, tum vafros appellemus. Nullius prudentia magistrum, pulcher-

pulcherrimiq; cuiusdam consilij auctorem Epichar-
mm, vasrum Siculum dixit. Solertes non male dicun-
tur, improprie vafri. In vafri enim est malitiosa cal-
liditas. Falsò vafros prudentes dixeris, in quibus boni
consilij nihil est, fraudis multa copia. Vafri & ver-
sipelles sunt calumniatores: in quorum artibus vafri-
tia prima est: quin hoc agunt, ut opus siue officium pro-
prium, ne, dum reges & fortunatos viros calumnia-
rum carmine dementant, quid inconcinnum aut à re
alienum adferant, quo forte se in sinistram suspicio-
nem conijciant: sed contrà sedulò dispiciant omnia, &
quo quasi Musico modo aptissimo oporteat, decantent,
qua persona conuenire, & de ea statim credi possint: ut
de medico, quia ipsi semper pharmaca sunt in manibus,
propinasse venenum: de diuite, quòd opes animos ad-
dunt hominibus, inhumanum esse, & sauum: de lon-
ginquo hospite, quòd multi emissarij, esse explorato-
rem: de patrefamilias, quòd attenti ad rem, auarum:
de auaro, quòd questum nullum negligunt, fenerator-
rem: de cauto, quòd se in discrimen non precipitant, ti-
midum: de liberali, quòd interdum vix sumptum susti-
nent, prodigum: de forti, quòd adire periculum pro pa-
tria non recusant, temerarium: sexcenta alia. Hæc

versatia cacoethêa Gracis; in moribus senum ponit philosophus, & definit. Et senes videlicet, inquit, sunt malitiosi. Est enim malitia, omnia in peiorem partem accipere. Cum enim nihil ita benè dici, & ita rectè fieri possit, quin utroq; modo possit accipi, ipsiq; didicerint plerosq; rebus malis potius studere, quàm bonis; iccirco in deteriore partem plerumq; interpretantur, quicquid aut dicitur, aut geritur. Nec alia causa est, quod iidem indulgent suspicionibus, ut & ibidem tradit. Nec tamen hac de omnibus senibus dicuntur, ut nec reliqua de quorumcumq; moribus. Sed hic morbus cunctis proprius est, quotquot calumnia student. Qua non historia exempla suppeditant? Syracusanum proferam. Dionem à natura ad virtutem factum, & à doctrina per Platonē mirificè confirmatum, tali malitia calumniabantur ad maiorem Dionysium, non minus adulatorum calumniatorumq; mancipium, quàm fœdissimarum voluptatum. Namq; & in hac, & in illorum consuetudinem erat demersus, donec funditus periret. Virum enim à vita ista perditam voluptuaria ferre nequaquam poterant. Itaq; vitiorum appellationes verisimiles, virtutibus ipsius indebant, eumq; calumnia premebant. Ipsius enim gravitatem,

contem-

contemptum, & in dicendo libertatem, arrogantiam nominabant: & si monebat, accusare, si non unà peccaret, omnes prae se contemnere videbatur; Hac de eo & iisdem panè verbis Plutarchus.

Interdum illis & auditor ipse alias atq; alias calumniandi formas suppeditat: atq; ita istud malivolum genus hominum, omnia in pessimam partem interpretantium, se aliorum moribus accommodantes, facile perficiunt, quod in animum induxerant. Si enim quem zelotypum animadvertant: ille, in cæna, inquit, vxori tuæ annuit, contemplatus eam non sine suspirijs: & cum Stratonica contra satis blandè contuita deperire visa fuit hominem: accedunt aliæ calumniæ, quibus suspicionem adulterij magis moueat. Sin auditor pangendis versibus incumbat, & in hoc sibi studio mirè placeat: Per Iouem, inquit calumniator, versus tuos ridet Philoxenus, & carpit, & numeros esse sentit alienos, & compositionem horridam. Ad virum autem, quem pietati studere & cultorem numinis videat, amicus defertur, vt impius & nefarius, & quasi qui de Deo peruerse, aut nihil sentiat, & prouidentia inficietur. Ille

talibus auditis, repēte, vt cestro per aures ictus, inflammatur, vt fieri in eiusmodi solet, & amicum detestatur. Nec enim exspectat, quibus argumentis ille impietatis conuincatur. Eiusmodi enim omnino excogitant, & in medium adferunt, quæ auditorem in bilem concitare potissimum queant: atq; vbi quæ pars minus recta sit, eò sagittas dirigunt, eò mittunt iacula, vt ille repentina ira concitatus, indagationi veritatis non vacet, sed alterum etiamsi se ad dicendam causam paret, non admittat, antè iam narratione illa noua, vt omnibus modis vera, occupatus. Reuera enim nulla ratione, ad calumpniandum magis proficitur, quàm si ea dicantur, quæ auditoris cupiditati repugnent maximè.

Nec respiciunt virtutis hostes & quietis nostra turbatores, ad eos tantum, quos adoriuntur: sed etiam ad quos calumnias deferunt. Ad eorum enim ingenia & animos se suasq; accusationes accommodant. Si auditor sit suspicax, nec facile alijs credat, aliquem accusabit maleuolus ille mala fidei, & potissimum, vel villicum, vel quaestorem: quòd ille, qui in fundo heri sunt, hic pecuniarias rationes tractet. Si princeps sit religiosus,
dicet

dicet, alterum profanum vel impium. Hac calumnia
 valet & ad supersticiosos, & ad populum. Vulgus enim
 supersticiosum. Sic fuit accusatus Socrates, sic Æschy-
 lus, sic Theophrastus: idem sibi metuebat Aristoteles,
 ut est apud Ælianum: atq; idcirco se cedere aiebat, ne
 in philosophiam peccandi occasionem de mo daret A-
 themensibus. Nihil de nostra religione, qua cum in
 primo ortu incrementum sumeret, nomen Christiani
 si cui vel falso impingeretur; id satis erat ad quoduis a-
 trox supplicium: nec de nostri seculi moribus dicam. De
 his enim in uniuersū tacere prestat, ne irritetur, qua-
 vis tigride sanior, calumnia. Caterum Lucianus in e-
 xemplis non narrat, sed verbotangit historias: primum
 mentionem facit Stratonica: qua cum plures fuerint
 perillustres regina, quam velit, mihi non liquet. Fuit
 enim Stratonica Pæmandri uxor, cuius in questionibus
 Græcis Plutarchus meminit: alia uxor regis Deio-
 tari: alia Ariarathis, regis Cappadocum, filia, ut est
 apud Strabonem, ex qua Eumenes suscepit Attalum,
 cum quibus tamen non sunt consentanea, qua narrat
 Plutarchus de amore fraterno. Sed de Stratonica ipse
 relinquam in dubio. De Philoxeno autem hac memoria
 prodidit Diodorus Siculus, qua cum lectori cognoscere
 hoc loco

hoc loco non sit incommodum, & eam ipsam historiam
 & alteram de Hephastione, ipsius verbis subijciam.
 In Sicilia, inquit, Syracusanorum tyrannus Dionysius,
 bellis, quæ cum Carthaginensibus gerebat, solutus, alta
 pace & quiete fruebatur. Itaque magno studio adpon-
 genda carmina animum adiecit, & ea arte nobiles ac-
 cerpsit, cumque ijs, quos ante omnes in pretio haberet,
 totos dies erat, & ipsis poematum magistris & corre-
 ctoribus utebatur. Ab ijs autem ob beneficia, quibus
 afficerentur, verbis ad gratiam compositis factus ela-
 tior, multo ille magis poematis, quam rebus praeclare
 bello gestis capit gloriari. Erat in ipsi familiaribus
 poetis Philoxenus, dithyramborum scriptor, qui in sui
 generis carmine condendo facile primas tenebat. Ac-
 cidit, ut cum in conuiuio tyranni versus inepti & vi-
 les lecti fuissent, ex eo quaereretur, quid de ijs sentiret:
 atque ille respondit paulo liberius, ut eo iudicio tyrannus
 grauius offenderetur, & eum obiurgaret, quod inui-
 dia eos vituperasset: denique famulis mandauit, ut eum
 è vestigio in latomias abducerent. Caterum cum po-
 stridie amici eum sedulo monerent, ignosceret Philoxenque;
 post reditum cum eo in gratiam, eosdem accepit conui-
 uio. Ibi cum liberalius se poculis inuitarent, atque ite-
 rum

rum Dionysius sua poemata iactaret, nec non aliquos
 versus, quorum de bonitate prorsus sibi persuaserat,
 pronunciaisset, & simul quereretur: quid tu de his versi-
 bus existimas? nihil aliud ille dixit, sed accitis Diony-
 sij famulis, in latomias se abduci iussit. Tum igitur
 ob orationis urbanitatem subridens Dionysius, verbo-
 rum libertatem minus iniquo animo tulit: risus videli-
 cet exortus tyranni indignationem quasi obtundebat.
 Nec verò multò post cum familiares, nec non ipse Dio-
 nysius, deprecarentur in tempestinam istiusmodi liber-
 tatem; promisit de se, Philoxenus quod nemini expecta-
 verat. Aiebat enim, se responsurum, ut non veritas
 violata, & sententia illius satisfactum videretur: id
 quod & egregie prestitit. Cum enim tyrannus protu-
 lisset versus, qui affectus commiserationis haberent,
 quasiuissetq; cuiusmodi eos esse putaret; miserabiles,
 inquit: ut ambiguo verbo utrumq; servauerit. Diony-
 sius enim miserabiles accepit, ut plenos commiseratio-
 nis: cuiusmodi esse oporteret huius generis versus exi-
 mios: unde ab illo laudatos credidit: verum ceteri,
 totam sententiam amplexi, vilitatem versuum illo
 verbo notatam intelligebant. Hac Diodorus: retinui-
 mus autem latomias, quæ etsi erant lapicidina, tamen

L V C I A N I

& carcerem ibi fecerat Dionysius, de quo sic in V.
 Verrina: latomias Syracusanas omnes audistis: pleriq;
 nostis. Opus est ingens, magnificum, regum, ac ty-
 rannorum: totum est è saxo in mirandam altitudinem
 depresso, & multorum operis penitus exciso: nihil tam
 clausum ad exitum, nihil tam septum undiq;, nihil tam
 tutum ad custodiam, nec fieri, nec cogitari potest.
 Sic apud Ptolemæum, cognomento Dionysi-
 um, calumniabatur quis Demetrium Platoni-
 cum, ut qui aquam biberet, & solus omnium
 Dionysius vestem muliebrem non induisset, &
 nisi acutus postridie in conspectu omnium & po-
 tasset, & sumpto Tarentinidio, & cymbala
 pulsasset, & præterea tripudiasset, actum de co-
 fuisset, ut qui regis vitæ instituto non caperetur:
 immò novis rationibus id improbarer, & Ptole-
 mæi delicias pro nihilo duceret. Cæterum quæ
 apud Alexandrum calumnia vigeat, omnium
 prima rectè diceretur si quis cultum diuinum &
 adorationem Hephæstioni negaret. Cum enim
 diem suum obijisset Hephæstion, ibi Alexander
 nimio in illum amore, & hoc reliquæ ma-
 diiciebat, ut mortuum illum in do-
 os re-

os referret. Statim igitur ei vrbes, templa condidere: dedicabantur luci, aræ, victimæ, & dies festi agebantur huic nouo deo: sanctius sacramentum dari non poterat, quàm si quis per Hæphæstionem iuraret. Quod si quis ob hæc leuiter rideret, vel minus illum venerari videretur, ei parua capitis irrogabatur. Adulatores autem, arrepta hac Alexandri pucrili cupiditate, regem inflammabant, etsi remissior esset, excitabant, dum umbras narrabant Hephæstionis, eiq; apparitiones aliquas & morborum curationes affingebant, & quædam de eo oracula diuulgabant, ac deniq; victimas cædebant Familiari ac Vindici deo: Quæ omnia cum voluptate audiuit Alexander: ac tandem ipse vera illa esse credebat, & in hoc triumphabat, vt qui non solum Iouis filius esset, sed & deos designaret. Quot igitur amicorum Alexandri deitatis Hephæstionis acerbos fructus illo tempore percepisse arbitramur, delatos, quòd commune numen omnium non venerarentur, & propterea solum vertere iussos, & regis gratia priuatos? Tunc & Agathocles Samius, ductor ordinum apud Alexandrum, apud

quem etiam esset in pretio, parum absuit, quin in caucam cum leone includeretur, quem quis calumniatus ad regem fuerat, quòd præteriens sepulchrum Hephæstionis illacrymasset: sed Perdiccas ipsi subuenisse perhibetur, cum iuraret per omnes deos, & per Hephæstionem, sibi in veneratione, in clara luce apparuisse illum deum, & serio imperasse: diceret Alexandro, ne in Agathoclem grauius aliquid statuatur. Nec enim cum, quod de eius numine dubitaret, neq; quod vita functus fuisset, illacrymasset, sed recordatum veteris consuetudinis. Igitur adulatio & calumnia eo tempore ad Alexandri affectum comparata maximè locum habebat.

Nimis verum est, quòd regum filij voluptatibus se ut plurimum dedunt, ijsq; percunt, & perdunt suos: idem Dionysio ex Ptolemais ultimo evenit: regnârunt à primo annos ducentos nonaginta quinq;, hac successione, ut Strabo auctor est, quem sequi visum fuit: in primis quinq; Ptolemais scriptores consentiunt: in ceteris discrepant, omninò tamen Dionysius hic Lagidarum postremus fuit: tandem Cleopatra interitu Ægyptus in potestatem Romanorum venit. Primus omnium calu-

nnia

omnia aures dedit, itemq; clementi: quod de celerorum
quibusdam certum, de omnibus inter tantas voluptates
Et tot parricidia, credibile est.

LAGIDAE

Ptolomæus Lagi F.
mortuo Alexandro,
rex Aegypti.

Ptol. Philadelphus.

Ptol. Euergetes -- Agathoclæa.

Ptol. Philopator -- Eurydice.

Ptol. Epiphanes.

Ptol. Philometor	Ptol. Euergetes II. Physcon.	Cleopatra nupta Antiocho.
------------------	---------------------------------	------------------------------

Ptol. Lathurus siue
Lamyrus.

Ptol. Auletes.

Dionysius.	Secundus filius.	Cleopatra	Berenice.
------------	---------------------	-----------	-----------

Hephæstionem porro ut amauerit Alexander, historia
 refert. Dicitur & alterum e Diodoro locum inter-
 pretaturum, quando huc facere videretur. Erat Ale-
 xander Ecbatanis in Media, totus in ludis & conui-
 uijs: iisdem diebus cum potationibus nimium indulsis-
 set Hephæstion, in morbum incidit, quo & extinctus
 fuit. Rex cum casum grauiter tulit, mortuiq; corpus
 Perdicæ Babylonem auhendum dedit, quo loco ei
 splendidissimum funus facere decreuerat. Tertio de-
 inceps anno, dimissis legationibus, quæ ad eum multe
 ex omnibus propemodum orbis partibus venerant, oc-
 cupatur funere Hephæstionis. Tantum autem studi-
 um in eo efferendo posuit, ut non solum omnem funerum
 ab hominibus antè institutam magnificentiam supera-
 uerit, sed ne quidem futura locum reliquerit. Etenim
 complexus eum fuerat inter illustres amicos amore sin-
 gulari, & ab obitu cohuit, supra quàm dici possit. Et
 uiuentem enim omnibus amicis anteposuit, etsi in a-
 micitia regis parem locum obtineret Craterus. Etenim
 cum de familiaribus quidam Craterum non minus à
 rege diligere diceret, subicisse fertur: namq; Craterum
 esse eximum regis cultorem, Alexandri eximum cul-
 torem Hephæstionem. Etiam cum Daræi mater in
 sermo-

sermone regis admissa, per ignorantiam adoraret
 Hephæstionem pro rege, cumq; animaduerso peccato,
 conturbaretur. Id necte, inquit rex, sollicitam habeat,
 mater. Namq; & hic Alexander est. In uniuersum
 enim Hephæstion, apud Alexandrum tantum poterat,
 & libertate orationis, quæ inter amicos est, tanta tui-
 debat, ut cum aliquando Olympias, ob inuidiam,
 ab eo esset alienior, ipsumq; per litteras durius obiurga-
 ret, minis insuper additis, in suarum litterarum extre-
 mo hæc verba apposuerit: Ac desine nos calumniari,
 nec succense, nec minare: sin minus, non admodum id
 nos mouebit. Neq; enim ignoras, Alexandrum esse
 potentiorum omnium. Rex igitur, cum pararet, qui-
 bus ad effereendum funus opus esset, vicinis urbibus im-
 perauit, ut conferrent, quantum quaq; posset, quæ ad
 ornandum funus facerent. Omnibus enim, qui Asi-
 am incolerent, imperauit, ut ignem sacrum, qui à Per-
 sis ita nominatur, omni studio exstinguerent, donec
 funus extulisset: quod Persæ facere consueverunt regibus
 mortuis. Id mandatum, ut malum omen accipiebant,
 quo mortem regibus diuinitus portendi existimabant:
 quin & alia prodigia euenire, quæ obitum Alexandri
 prænunderent, de quibus post hæc de funere narra-
 tionem

tionem verba faciemus. Duces enim & familiares cogitabant unusquisq; sedulo, quid potissimum regi placeret, & signa parabant eburnea & aurea, & ex quacumq; alia materia, quæ apud homines in admiratione esset. Ipse autem accersitis architectis, & multitudine subtilissimorum artificum, ad decem stadia muros demolitus fuit, & lateribus coaceruatis, & arca, quæ rogi caperet aquata, rogi extruxit quadrilaterum, ut unumquodq; latius stadium occuparet: locum in triginta cubilia distinxit, & tabulata constravit lignis palmarum, ut totum adificium quadratum efficeretur: id ex omni parte mirifice ornavit: ipsum fundamentum aurea quinquere mitum prora cingebant ducenta quadraginta: eis auriculis cuiusq; prora, quæ sunt prima à rostris partes, incumbebant gravibus sagittarij duo, quatuor cubitus alti, & statua armata iisdem insistebant alta quinq; cubitos: intervallo, proras distinguentia, obtenta erant velis purpureis: secundum supra hac locum faces occupabant, cubitos longa quindecim, quæ qua parte tenerentur, aureas coronas, quæ arderent, haberent aquilas explicatis alis, easq; despicientes, ad basim secunda contignationis dracones, qui aquilas suspicerent: in tertia omnium ferarum, quæ

qua. veneratione capiuntur, greges insculpti erant:
 quarta regio auream Centaurorum pugnam conti-
 nebat: quinta leones & tauros vicissim aureos: sed
 superior pars Macedonicis & barbaricis armis re-
 ferta erat, quarum alia testabantur praefata facino-
 ra, alia indicabant res perditas. His omnibus insiste-
 bant Sirenes penitus caua, qua caperent muscos, qui
 defuncto funebre carmen canerent. Altitudo adificij
 fuit plus quam CXXX. cubitorum. Cum autem uni-
 uersi duces & milites, & legati, atq; insuper earum
 regionum incola huic funeri cohonestando incumbere-
 rent, sumptam in id factum fuisse duodecim millium ta-
lentorum. asserunt. Praterca prater hanc magnifi-
 centiam, & ceteros, qui dum funus effertur, fiebant
honores. postremo imperavit omnibus, ut sacrificarent.
 Hephaestioni, deo Praefidi. Peropportune enim adue-
 nit familiarium unus, Philippus, ferens ab Ammon
 oraculum, quo sacrificare Hephaestioni deo iuberentur.
 Latitia igitur elatus, quod suam sententiam deus ra-
 tam habuisset, primus sacrificium fecit, & uniuersos
 accepit splendide decem omnis generis victimarum
 millibus castis. Haecenus Diodorus, ut interpretati
 fuimus, sed quia cepi, quod in alio forte improbarem,

eodem errore locum ex Plutarcho interpretabor, quo
 eadem ferè narrantur: peccato non enormi veniam e-
 legans lector facile dabit. Posteaquam, inquit, venit
 Ecbatana Media, atq; res necessarias administravit,
 denovo ludis incubuit, & dies festos egit: quòd ad eum è
 Gracia tria artificum millia confluxissent. Illis verò
 ipsis diebus Hephæstion febris laborabat: sed ut inuenis
 & militiæ deditus, exquisitam victus rationem non fe-
 rens, & Glauco medico absente in spectaculis, pran-
 dens, asso gallo deuorato, & magno cratere vini exhan-
 sto, pessimè habuit, & paruo intervallo diem obiit. Eum
 casum ita grauiter tulit. Alexander, ut nullum ratio-
 ni locum relinqueret: quin statim, ut in lectu omnes e-
quos & mulos tonderi, & urbi circumiacentium pin-
nas quælli iussit: miserum medicum in crucem egit: ti-
bias & musicam in castris longo tempore silere iussit,
 donec allatum fuit ex Ammonis templo oraculum, quod
 venerari Hephæstionem, eiq; sacra facere, ut heroi, man-
 dabat. Ad leniendum autem animi dolorem, ad bellum
 se iterum conuertit, & excursionem facta, quasi in ve-
 nationem, gentem Cossam delcuit, vniuersis, à puberi-
bus initio facto, trucidatis: ea sauitia iusta Hephæstionis
 dicebantur. Monumentum verò eius & sepulcrum,
 & quæ

Et quæ ad funus cobonestandum facerent, cum decem
 talentorum millibus parare, Et magnitudinem sumptu-
 um artificio Et splendore operis superare cogitaret; ex
 artificibus Stasiratē maximè desideravit: qui ma-
 gnificam Et inauditam novorum operum rationem au-
 dacter Et gloriose admodum de se promiserat. Hic enim
 cum ante in sermones Alexandri venisset, affirmavit:
 Athon, maximum in Thracia montium, ad effingen-
 dam viri formam aptissimum. Quare si iubeat, se regis
 monumentum, tantum non æternū, Et illustrissimum,
 ex Atho elaboraturum: quæ statua urbem populosi-
simam, decem millibus hominum habitatam manu fini-
stra comprehendret, dextra fluvij in mare decurrentis
amnem copiosum funderet. Illis igitur repudiatis, multò
 absurdiora Et sumptuosiora tum excogitavit. Et artifi-
 cibus in inveniendopraesto fuit. Hæc Plutarchus: sed ea
 persecutus fuit Et Arrianus, Et attigerunt passim alij.
 Quemadmodum enim in obsidione urbis, non
 ad editiora, & præcipitia, & satis munita muro-
 rum loca, hostes ascendunt, sed sicubi partem a-
 liquam, aut sine custodijs, aut ruinofam sentiant,
 aut humilem, eò contenditur cum vniuerso ex-
 exercitu, quòd ibi facillimè, quasiq; clam omnibus

ingredi, & illam capere posse videntur: ad eun-
 dem quoque modum calumniatores, quod in
 animo debile, & ad ruinam inclinans, & cōscen-
 su facile, illò abducunt copias, & tormenta ad-
 mouent: deniq; expugnant, vbi nulla contra ex-
 plicatur acies, neq; quisquam præsentit hostiles
 impetus: deinde vt primum aliquando muros in-
 gressi sint, omnia miscent incendijs & combu-
 runt, & trucidant, & exigunt, vt fieri credibile est,
 animo occupato, & in seruitutem dedito. Sunt
 autem tormenta, quæ auditori admouent, fraus
 : primùm, & mendacium, & periurium, & obte-
statio, & impudentia, & eiusmodi aliæ sexentæ
malæ artes. Earum omnium princeps est adula-
 tio, consanguinea, imò vna fororum calumniæ.
 Itaq; nemo omnium adeo generoso animo est,
 etiamsi pectus adamantino vallo munierit, quin
 adulationis artificijs cedat: præsertim cuniculos
 agente, & fundamenta tollente calumnia.
Penitus aperit ingenia calumniatorum, & machinas,
quas regum fortunatorumq; animis admouet, quasi
ante oculos ponit, cō potissimum, vt hi sibi ab illis maio-
re studio caueant. De multiplici fraude dictum, quæ est

non

non nisi mendaciorum mira arte texta teta, ut ipsam
 agrè deprehendas: nec affirmatio nuda est, accedit sa-
 cramentum, immò perjurium: nec minimum possunt
 obsecratio & impudentia: sed vel primum in tot machi-
 nis est, & pro quouis ariete, adulatio, cognata siue soror
 calumnia. Hac enim ab illa veste saepe sumit, quæ vult,
 inambulat, suspecta nemini, quod vult, penetrat, grata
 omnibus: omnes ei se patefaciunt, ultrò fores, eamque
 unice panem omnium animi expetunt. Id hinc fieri pu-
 tabimus, quod quisq. se amat maxime, & sibi primum
 adulatur ferè in omnibus. Quid mirum igitur, si quisq.
 prius sibi & maximus adulator, hospitem eiusmodi,
 sui similem, sui de se iudicij testem, & iucunda opinio-
 nis confirmatorem, & ipse accipit, amice complèti-
 tur, & quasi semetipsum audit, deniq. ipsi se totum de-
 dit? Ne quis enim aduersum hasce pestes in uniuersum
 tutum esse, & inlicitum animum gerere, suspice-
 tur. Est genus quoddam Gnathonum, nimis simplex si-
 ne rusticum, quos prima fronte agnoueris: quos propul-
 sare & deridere, in proclium vocata neq. sibi quis adule-
 tur, tenuis, ut opulento, pusillus, ut procero, claudus, ut
 celeri, modopaulum sapiat: sed facile mihi per suaserim,
 nihil me doctius, nihil melius, nihil clarius, nihil gratio-

sius: etiamsi vix primoribus labris literas attigerim,
 nihil magnum gesserim, prater familiam nemo me no-
 uerit, viris principibus sim deridiculo. In his qui me
 demulceat, mihiq; litteras, quæ in me sint reconditæ &
 multiplices, virtutes item raras, famam, quæ Alpes
 transuolarit, gratiam principum, quæ me niti iubeat,
 in os decantet; cum primo loco habebo, hac de causa
 magnificiam, & in sinu fovebo, faciam, nec non orna-
 bo, quibus rebus potero: ipse autem mihi valde placebo,
 me contemplantor, magnos spiritus fumam, prorsus obli-
 tus mei. Omnino hac in re unusquisq; facile fallitur,
 & se fuisse sæpè falsum, qui securus in memoriam rede-
 at, meminerit. Idijs, qui potentia, auctoritate, diuitiis.
 omnibus deniq; fortuna bonisq; gaudent, euenire, nihil
 mirum. Fallitur enim, & ipse se fallit hac in re, sapien-
 te sapientior. Virum esse oportet, qui hic fortiter ge-
 rat: quod & Platoni visum fuit, quæ blanditijs adula-
 torijs etiam virorum grauium animos interdum mol-
 liri dicit, & cereos effigi. Apud eum enim sic Clinia,
 I. de repub. ad Megilum. Age verò, inquit, sicne sta-
 tuamus, fortitudinem esse contra metum & dolorem
 concertationem solummodò? an & contra desideria, &
 voluptate? & aliquas graues blanditias adulatorias?

quæ

quæ & virorum grauium, ut habentur, animos emolli-
unt, & ad omnia reddunt cerceos? Ibi igitur huic sen-
tentia subscribit Megillus. At quo pacto nos ab adu-
latoribus vindicabimus? Si videlicet non obliuiscer-
mur, quod Apollo iubebat, & in quo se esse aiebat He-
raelitus, cum quasi de re magna diceret: Me ipsum
quarebam. Qui enim se inquisierit, & se pernoue-
rit, vel etiam nosse peperit; is & ipse sibi adulari desi-
rit, nec adulatori hoc facile dabit. Videbit enim,
quàm longe ab illis bonis, vel ut eorum vix um-
bram teneat: & quàm fortuna bonorum magnam habe-
at idem copiam.

Eiusmodi ratio non est, quæ foris geruntur: in-
tus verò multum in conditio negotium magna
contentio, & manus porrigens, & fores
aperiens, & modo agens, ut auditoris
animus occupet. Primum hic est, rerum noua-
rum, desiderium, omnibus natura insitum, & fa-
stidium visitatarum, & tua sitis audiendi mi-
ra quædam & rara. Præterea quod fiat, ut o-
mnes clandestinis sermone scapiamur, & aui-
dè arripiamus, quæcunque suspitionum plena,
ab alijs insusurrantur. Noui equidem nonnullos,
quorum

10rum aures ita suauiter titillentur calumnijs,
 uasi si fricentur pinnulis. Quando igitur hisce
 omnibus auxilijs irruunt, penitus omnem ani-
 mum, ni fallor, occupant: neque sit sanè ardua
 hæc victoria, nemine propulante impetus, sed
 auditore siue iudice dedente. Exultò, misero reo
 nesciente insidias. Quasi enim in tempesta nocte
 capiatur oppidum, ita qui delinquitur, oppressi
 somno, trucidantur. Ex his enim nihil est mise-
 rabilius, quàm quod ignarus sumus, quæ acta
 sint, amicum adit hilaris, ut non malè con-
 scius sit: eadem est aduersus eum oratio, prorsus
 ijdem mores, cum tam in rebus miser ab omni
 parte insidijs circumdatur.
 Diximus hæcenus nonnulla de calumnia, qui calu-
 nijs conficitur: pleraque de calumnia architecto: scor-
 sim quidē de utroque, quantum fieri potuit.
 Rei namque natura est, ut de altero multa dicat,
 ad alterum quoque, res se referat. Sic etiā non pau-
 ca, cum ex primo Personæ, ex ceteris, quæ explica-
 ta sunt, de auditoris calumnia intelligi possunt: etiamsi,
 quæ nunc profertur, ad eum præcipue pertinent. Jam
 enim de calumnia recludimus, qui fomitis bene arte-
 facti

facti instar est, qui ubi scintillulam accepit, subito flammam reddit. Primus auditoris morbus est, si pueriliter simplex sit, & affectui nimis obnoxius: nec lenior est alter epidemicus, quod novas res cognoscere desiderat. Plerique enim sumus novitatis avidiores, quam veritatis. Quod inde tadum capit omnium, quae acceperit: quod si secula, magis accendit alterum desiderium, quod sociam habet siue matrem curiositatem. Quod à calumniatoribus in fraudem inducitur, ut alienis negotijs ne curet, res suas agat sedulo, illis aditum intercluserit. Qui secus facit, videatur calumniatore melior. At ille, sit natus aliquid generosum & ingenuum, & sermone, repente erumpit iram, & clamorem, ac fortè tandem alterius purgationem faciens, se in amicum sine causa intus aduvertit. Sin degener ipse sit & huiusmodi quidem, & primoribus labris aridet, sed non minus odit, & clam dentes acuit, & iram, & revolutat pectoris imo. Hac egrediuntur inuicem iniustius, nihil moribus mancipiorum, nempe, si quis compressis labris intus aliquid clausum

animo **O**dium augeat, dum aliud calat in pecto-
 re, aliud proloquitur, & sub persona lata & co-
 mica miserabilem & exundantem maximis ma-
 listragoediam agit. Accidit autem his maximè, vt
 in eiusmodi fraudem inducantur, cum calumni-
 ator visus fuerit iam pridem amicus ei, qui defer-
 tur calumnijs, & tamen illi nonnulla deinceps
 eorum, qui calumnia defocant, nec vocem
 quidem audiunt, nec purè potesta-
 tem faciunt. Quia enim vt si inimicitia
 fuerit, hoc occupati praeiudicio rationi subi-
 tò subscribunt. Nec illud in mentem
 venit: plures sæpè inter ceteros amicissimos odio-
 rum causas exoriri, quas aliter non agnouerit.
 Sæpè item fit, vt quibus obnoxius sit, eorum alterum
 agat, vt hac ratione omnem à se remoueat.
 In vniuersum autem nonnulli sunt, qui calum-
 niari. Quæ enim ex his accusatio prodit,
 fidem haud facile, eius rei ratio ob-
 scura est. Immo etiam amicissimis vti visi
 fuerint, adoriuntur omni studio agentes, vt
 suam erga eos beneuolentiam ita decla-
 rent,

rent, quòd illorum commodi dignitatisq; gratia ne quidem hominibus necessarijs pareant.

Primum erat, & ex re maxime, non audire detestabilem illam calumniam: sed cum vitio nostro, tum illius arte fit, ut ei & aures pandamus & animum. Nec enim rarò fit, ut honoratus civis, in quem populus oculos conuerterit, homo familiaris, atq; idem habeatur bonæ fidei, tecum sermonem instituat, in quo nihil tale ab officio viri boni alienum exspectes: ille verò interea, quem amare visus antè fuerit, & nunc ipsum miris laudibus afficiat; eidem capitale crimen affingat. Hac igitur, quæ fortè aduolauit, maneat in auribus calumnia: non etiam in animum auditoris penetret: quem si calumnia spicula vulnerârint, tum vel perijt innocens, vel periclitatur, non minus magno auditoris vitio, quàm nefario scelere calumniatoris. Perijt, si auditor profundum odium concipiat, & tacitus supplicij tempus dispiciat: si ille iram in eum effundat omnem, ut faciunt, in quibus aliquid sinceri inest, periclitatur. Ut ab utroq; se vindicet, auditor meminerit, quod initio fuit inculcatum, si nullo abreptus affectu, animo tranquillo & alterum ipse audiat, & tum in accusatorem, tum in hominum improbos mores & ingenia obscura inquirat sedulo.

dulo. *F*it enim, ut familiarissimos oderint, ut cum intimis capitalis inimicitias suscipiant. Quae autem ab hostibus dicuntur; ea verò ad persuadendum minime sunt accommodata. Grambus autem praeceptis & infra & hoc loco eruditur princeps, siue futurus auditor calumniae. Vnum hoc: distrabi saepe animos, & de inimicitiae causis nemini liquere, siue illa graues sint, siue leues, siue merae suspiciones. Alterum: solere nefarios & versipelles, quorum rei sunt, eorum criminum reos agere alios, quò ipsi ab ea culpa longissime abesse videntur: cuius rei exempla sunt vel in primatis adibus. Si quid neglectum sit, seruulus qui neglexit, in conseruulum culpam conferet: si quod vas fractum, qui fregerit, alterum fregisse iurabit: utrumq; ut irati domini indignationem & flagra à se remoneat, securus, quid fiat de altero. Talis erat Heraclides, ut est apud Xenophontem, libro ultimo expeditionis Persicae. Homo enim auarus, cui omnia essent pro nugis praeter argento quauis ratione parto, Sautha negotia mala fide administrabat. Etenim de pecunia, quam de manubijs confecisset, militibus Graecis stipendia non soluit, ut iussus fuerat. Quo nomine cum acriter à Xenophonte obiurgaretur, ille prauidens futurum, ut palàm perfidia arcesseretur,

cefferetur. Et metues, ne gratia domini excideret, omnes calumnie vias, tum ad regem, tum ad ipsos milites, tentauit, ut Xenophontem amoliretur, uel etiam perderet: quin cum coniecit in graue discrimen. Tandem tamen, cum fons calamitatis appareret, diris deuouit consilij auctorem, nec ignorabat esse Heraclidem, Seuthes.

Sunt verò in ipsis auditoribus, qui, ubi ad se indignis calumnijs amicos delatos fuisse deinceps intellexerunt, tamen, quia eos pudet, illa credidisse, nec illos vlllo modo ad se admittere, nec intueri ausint, quasi ipsimet iniuria affecti, quod ipsos omni vacare iniuria cognouerint. Quocirca fit, ut calumnie præsertim ita facile, & absque vltiore inquisitione creditæ, vitam hominum multis malis repleant. Antea inquit:

Aut te, Præte, mori fas est, aut Bellerophontem

Tolle, quod illiciti flamma me tentat amoris.

quæ certè illum prior sollicitarat, & repulsam passa fuerat: parum tamen absuit, quin iuuenis cum Chimæra prælians periisset, temperantiæ & pudoris erga hospitem præmio affectus, sibi ab impudica muliere structis insidijs. Phædra autem,

& ipsa cum priuignum eiusmodi criminis insinulasset, fecit vt Hippolytum diris deuoueret pater, cum nihil ille, deum immortalem? nihil admisisset, quod contra fas æquumq; esset.

Auditor infelix calumnia interdum hoc peccatum peccat grauissimum, ut cui ex alterius calumnia successerit, cum nequaquam pristina consuetudine & beneuolentia dignetur, etiamsi veteris amici innocentiam probe perspexerit. Hunc verò & multo arctius amplecti, & culpam deprecari, & ipsum nouis beneficijs deuincire oportebat: calumniatorem odisse, & detestari. Non est igitur parua vis calumnia, quod & ille Thessalus, Alexandri calumniatorum princeps, profitebatur. Etenim cum gregi suo calumnia præcepta daret, audacter calumniari præcipiebat, quod et si vulnus coiret, tamen cicatricem non deleri. Sed cum expedire arbitrer, ut hunc Medium, omnemq; eius scholam nouerimus, interpretabor Plutarchi illustrem locum ex libello: quemadmodum amicus ab adlatore discernendus sit. Adulatorem, inquit, qui cum alijs amicis compararet, longè alium esse ab amico animaduertat. Amico enim suauissimum est, ut non solus ipse, sed cum multis simul, & amicum diligat, & ab amico diligatur: & in
hunc

hunc modum se erga amicum semper gerit, ut & mul-
 tos amicos paret, & apud omnes in precio sit. Cum e-
 nim sentiat, quæ amicorum sunt, communia ipsis inter
 se esse: idcirco sic existimat, nullam rem oportere ita es-
 se communem, ut ipsos amicos sibi inter se. At ille e-
 mentitus, spurius, foris amatus, intus arcus, ut qui sibi
 maxime conscius sit iniuria, quæ amicitiam afficit,
 quando eam, ut nummum adulterat, ipse natura inui-
 dus est: nec tamen invidiam exercet, nisi aduersum pa-
 res, quando magno studio decertat, ut eos scurrilitate
 vincat & inani loquacitate: superiorem horret & me-
 titur, non profecto ad Lydias quadrigas vestigia pedester
 faciens, sed ad aurum purum putum, ut ait Simonides,
 ne quidem plumbum gerens. Si igitur ipse levis, &
 suppositivus, & fraudulentus, è proximo ad veram, &
 iusti ponderis amicitiam, & solidam exploretur, sua
 dignitate perdita, & falsi convictus, idem facit,
 quod de pictore fertur, qui gallos miserè pinxerat. Puc-
 rum enim veros gallos quàm longissimè abigere à ta-
 bula iubebat. At hic veros amicos abigit, nec patitur
 accedere propius: quod si animo morem gerere non pos-
 sit, palàm eos demulcet, colit & veneratur, ut prastan-
 tiores, clanculum submittit & serit calumnias: cumq;
 occulto

occulto sermone vlcus fricet, etiam si non subito prorsus
 effectum reddat, quod ~~impel~~ pelit; seruat præceptum Medij,
 quod memoria tenet. Erat hic Medius gregis adulatorum
 Alexandri, quasi princeps, & primarius magister,
 aduersus optimos cum in acie instructus. Iubebat
 igitur illos confidenter inuadere, quos videretur, &
 mordere calumniis; docens insuper: ut ut morsus ille
 vulnus sanauerit, manere tamen cicatricem calumnia.
 Fuit ergo cicatricibus immò gangranis & carcinoma-
 tis, exesus Alexander, & Callisthenem, & Parme-
 nionem, & Philotam perdidit: Hægonibus autem &
 Agefis, & Demetriis, prorsus seipsum dedit supplan-
 tandum, quem adorarent, stola Persica amicirent, &
 arbitratus suum formarent, instar simulacri barbarici. Si
 ad alterius nutum & gratiam dicta factaq; tua compa-
 res: hoc obsequium adeo magnam vim habet. immò ma-
 ximam, ut res ipsa docet, apud eos, qui habentur maxi-
 mi. Hi enim quod & ipsi de se magnifice sentiunt, &
 sic de se predicari volunt, hæc res tum fidem facit adula-
 tori, tum confidentiam addit. Loca excelsa namq; aditu
 & consensu difficilia sunt insidiantibus: sed in animo
 mente ob res secundas attingenij præstantiam vacuo,
 excelsitas & elatio, à minutis & humilibus calcatur
 potissi.

potissimum. Ita Latine hunc locum reddidi, quem princeps & principes familiares diligenter legere, & apud animum perpendere iubeam: ni videar nimium ab instituto digredi, & eum explicandum suscipiam: quod qui conetur, opera pretium faciat, meo iudicio. Patet autem hinc, quod dixi, quanta vis sine tyrannis sit calumnia: & alterum, de quo & prius egimus, adulatores esse primos architectos calumniarum. Vt Bellerophon calumniis Antæa in discrimen venerit, etiam è tabulis Bellerophontis, quæ in prouerbiū abierant, nouere, qui litteras degustarunt. Cum ad Prætum diuertisset in squi forma inuonis, capit eum Antæa, Præti cōiunx, deperire: cumque ei amorem detexisset, & passa fuisset repulsam, tum igitur vel vindictæ gratia, vel quod sibi timeret, se ab eo ad stuprum sollicitatam, ad maritum quæstafuit. Prætus, ne hospitij ius violare videretur, Bellerophontem cum litteris, quibus quid fieri vellet, ostendebat, in Lyciam ad socerum Iobaten misit: qui & ipse hospitem palam è medio tollere veritus, misit ad Chimæram expugnandum. Hæc enim, quæ, ut Horum interpretatur Lucretius, Primus leo, postrema draco, media ipsa Chimæra, Ore foras acrem efflaret de corpore flammam, cum facile conficeret. Verum vir

fortis, cum monstrum illud sustulisset, ad delendos
 Solymos primum, & iis deinceps, aduersus Amazonas
 missus fuit. Denique tot victoriis potitum ex insidiis in-
 sit interfici, quod ipsum insidiatoribus exitio fuit. Qua-
 re per innocentiam diuinitus seruatum arbitratus, al-
 teram ei filiam Casandram in matrimonium, unaque
 partem regni pro dote dedit. Nec est ignota Phadra ca-
 lumnia, qua illa priuignum Hippolytum perdidit. Hic
 enim cum nouerca libidinem explere, obstinate, &
 quanta maxima verborum asperitate recusaret, ipsa
 sibi metuens, & vitam laqueo finivit, & ne id ille im-
 pune ferret, suspendit de corpore suo tabellam, cui fal-
 sam illam mortis causam inscripserat, quod exitio fuit
 Hippolyto. Sed & hoc refertur. Creteidem, Hippolyti
 filiam, cum ipsa Pelca frustra sollicitasset, accusasse
 eum tentata pudicitia ad maritum Acastum. Hic igitur
 perductum in montem Pelium, vinctum ibidem
 feris dilaniandum reliquit. Addunt fabulae, Iouem
 misertum innocentis, per Vulcanum misisse ensen,
 qua se à feris vindicaret: liberatum, parua manu de-
 bellasse Acastum, & potitum regno.

Certè dicet quispiam: at interdum, qui calum-
 niatur, fide dignus est, qui cum in cæteris iustus,

tum

tum prudentia præditus esse videatur: cui omnino fides adhibenda fuerit, qui eiusmodi malas artes nunquam usurparit. An igitur quis est Aristide iustior? tamen & ille aduersus Themistoclem commouit & inflammauit populum, cum ambitione illa ciuili, vt aiunt, titillaretur. Iustum fuisse aduersum alios non nego: sed idem & homo erat, nec erat absque bile, & alios amabat, alios oderat. Quod si vera sunt, quæ de Palamede referuntur, ille etiã qui prudentia Græcos superauit, & habitus fuit in alijs optimus, astutiam & insidias inuidia videtur texuisse aduersus consanguineum, & amicum, aduectum eadem classe ad idem periculum. Vsq̃ue adeo insitum hominibus natura est, vt peccet in rebus eiusmodi: Quid enim quis aut Socratem commemoret, quem iniuria hostes calumniati fuerunt, vt impiũ & ex insidijs agentem omnia? aut Themistoclem, aut Miltiadem, qui post tot claras victorias, in suspicionem proditoris Græciæ venerunt. Sexcenta enim exempla, & ferè pleraque iam nota sunt.

Et hoc loco auditor calumnia præcipue eruditur, siue accuetur: neque non tamen unicuique nostrum vsui esse

poterit. Si enim in exemplis videamus, laudatissimos
 quandoque reprehendisse, quos minimè oportebat, quod
 non longè abest à calumnia, vel potius est calumnia, &
 ex ratione discamus: fieri posse, ut in id tam graue cri-
 men panè quis incurrat bonus insciens; magis sollicitè
 nobis à temerè carpendis aliis cauebimus, quod est qua-
 si vestibulum calumniae, si non in eo ipso habitat. Au-
 ditor autem, etiam spectatissimi accusationem, vel ca-
 iam leuem reprehensunculam suspectam habebit non
 iniuria, sed utrumq; meminert, & fuisse calumniatos,
 quos nemo crederet, & neminem mortalium esse tan-
 ta constantia, ut non interdum variet. Hoc affirmare
 Plato non dubitat, in epistola ad Hermeam, Erasum
 & Coriscum. Et si de tribus praestantibus viris, in mu-
 tua amicitia perseveraturos, statuebat: tamen verbis
 ad eos utitur, quibus uti fidentes non solemus. Quod si
 quis, inquit, istam coniunctionem vlla in re soluere
 videatur. Sunt enim res humanae non omnibus modis
 firmae: ac si dicat, interdum vacillare constantiam,
 quae hominum est. Nec tamen quis omnem fiduciam
 tolli, aut ad omnes suspensiones fenestram aperiri
 existimet. Fi non leniter indulgerdum est, sed euan de
 alterius existimatione & salute agitur, dispicienda

sunt

sunt sedulò omnia, ne in quem ex alterius iniuria vel
 errore, iniurijs sumus. Homo est, qui laudat: id fortè non
 tam iudicio facit, quàm amore & benevolentia. Homo
 item, qui carpit: fortè, quòd tum odit, siue ei inuidet, aut
 irascitur. Obnoxius uterque affectibus: illum sciamus,
 quòd cupit benefacere: tamen explorabit laudati ani-
 mum, ne suo malo, eodem utatur. Quidni igitur, quan-
 do hoc cum illius periculo est, reprehensum aspiciat, ne
 indignam iniuria, ac fortè dignum beneficio ipse iniu-
 ria afficiat, aut prater causam auersetur, in quo & ipso
 nonnihil est iniuriæ? Iam quod ad Aristidem, is ea fuit
 vitæ integritate, ut solus omnium mortalium obtinue-
 rit cōgnomen tum Iusti, quo nomine nullam magis re-
 giū excoḡitari potest, diuinissimum certè omnes fa-
 tentur: idq; Athenis, in populo, ut acerrimi iudicij,
 ita maxime inuido: quin ipsum ab eiusdem inuidia &
 indignatione vindicauit: tamen affinis esse calumnia
 creditus fuit. Siue enim natura à prima pueritia ille
 & Themistocles discrepabant, siue illum inuidia ac-
 cenderat: nec ita sensit in omnibus de illo suo æmulo, ut
 par fuit, & dixit in eum sepè acerbius, quàm verius.
 Non prorsus hoc negat Plutarchus, et si simul eum tueri
 videtur. Cum Themistocles, inquit, multa hinc inde

moneret, & in omni deliberatione Aristadi obfisteret, eiusq; rationes turbaret; & ipse, tum sui defendendi gratia, tum minuenda illius potentia, qua cresceret populi beneuolentia, Themistocli nonnihil aduersari quodammodo cogebatur. Satius enim esse iudicabat, negligere nonnulla, qua ex re populi essent, quam illum aliquando omnia posse in ciuitate. Deniq; cum Themistocles aliquid recte gereret, & id ipse tum oppugnasset, tum expugnasset, non continuit se, sed discedens ex concione, inquit: res Atheniensium saluas esse non posse, nisi & Themistoclem & se in barathrum coniecissent. Denuo, cum quadam retulisset ad populum, & inter eos exorta fuisset contentio, ipsius sententia potior visa fuit: de qua cum praeses concionis, quid populus sentiret, explorare vellet, ipse intelligens, quantum ex illa oratione incommodi oriturum esset, reliquit potius id plebiscitum. Sape item & per alios suas sententias insinuabat, ne contentio, qua Themistocli cum ipso esset, obstaret publico commodo. Hac ille: tandem bello Persico, postulantibus rebus patria, auctore Aristide, assentiente Themistocle, omnes similitates deposuerunt: quod uidelicet bonorum virorum erat, & bonorum ciuium. Vlysses facit prudentissimum poeta: is tamen

Pala-

Palamedem calumnia oppressit: verum de Ulysses minus mirum. Ulysses enim, & astutus, & cautus rectius, quam prudens nominetur. Cum Græcia in bellum Troianum coniurasset, ceteris ad expeditionem iam paratis, solus Ulysses, quod à Penelope sua anelli non poterat, furorem simulavit, quod deprehendit unus Palamedes. Venerant à regibus legati in Ithacam visum, ut hoc se haberet, ibi Ulysses quid fecerit, non uno modo exponitur. Sic enim, in Domo, Lucianus: Ulysses egisse omnia, quæ furiosi solent, denique iunxisse currui animalia, quæ non iugarentur, quod magis furere videretur: hoc animadvertisse Palamedem, Nauplij filium, & contra simulata ira, prehensisse una manu Telemachum, & mucronem strinxisse in infantulum. Ibi igitur Ulysses oblitus simulationis, patris animum detegit, nec minus, quam ante sapit. Alij referunt, presentibus legatis, arasse Ulysses non iugo bouum, sed animalibus diuersis, nec aptis iugo: Palamedem, quæ ille sulcum duceret, deposuisse humi Telemachum parvulum: patrem declinato vomere, prodidisse simulationem. Non poterat igitur declinare militiam, iuratus, ut ceteri principes Græcia. Hanc iniuriam, ut ille iudicabat, (nec enim erat, sed iudicium è repatria) ultiscisci

cisci semper in animo habuerat: accedebat ad innectendum odium inuidia. Erat enim Palamedes apud omnes in summa admiratione ob sapientiam, nec minore ob innocentiam. Aduersum talem virum, quia causam inuenire nullam potuit, conuertit se ad calumniam, qua illum capitis arcesseret. Aiebat enim (ut est in oratione Alcide mantis) sagittarium è Troiano agminis excursionem facta, direxisse sagittam in Palamedem, ab eo tamen ultro aberrasse: insuper in eundem siue prope iecisse hastam: illum hastam arreptam secum in castra abstolisse: se sagittam humo sublatam, per Eurybatem dono misisse Teucro: deprehensum postea, eius pinnis inscriptam fuisse Paridis epistolam, his panè verbis: si effectum reddat, ut conuenisset inter ipsum & Telephum, ipsi Cassandram uxorem datum iri: eam incuria Teuceri periisse, tamen se eius rei testes habere Sthenelum & Diomedem: praterea, cum ante signum in clypeo non gestaret, tandem in eo pinxisse tridentem, ea gratia, ut ipsi, ut amico, Troiani parcerent. Sed ex illa declamatione omnia huc transferre, nec animus est, nec commodum: lectum & ipsa digna: nec minus defenso Palamedis, quae tribuitur Gorgia. De Socrate dicere plus quam superuacaneum puto. Quis enim ignorat, quanto odio,

odio, Anytus & Melitus in virum innocentissimum, & de ciuibus optime meritum flagrarint, & quomodo Aristophanem ad eum insectandum precio conduxerint, ut animos ciuium turbaret, & sensus explorarent, ac deniq; calumniis suis populo persuaferint, ut quem primis honorib. ab omnibus affici oportebat, ei supplicium capitis irrogaret? Cuius impij iudicij Athenienses tantopere postea poenituit, ut palastras & gymnasia clausserint, ceteros Socratis accusatores in exilium egerint, Melitum capitis condemnarint, Socrati, ut praestanti & bene merito ciui, in Pompéo anciam statuam posuerint: Heracleota autem Anytum, ad quos se contulerat, statim vrbe expulerunt. Euripides deinde factum illud in Palamede exprobrauit populo, vnius innocentiam aequans cum alterius: quod sapientissimum, molestias facientem nemini lusciniam, ipsamq; adeo musam necassent. Sic enim sententiam reddidi, cum vim versuum tragædi me affecuturum meis desperarem. Nec verò de Miltiade, auctore victoria Marathonia, obscurum, quando Athenienses in eum ingrati existiterint, & ut eum suspectum sine causa haberint. Themistocles quoq; secundus ille liberator Græcia, nec ipse tutus fuit à calumnia. Supplicio enim affe-

cisci semper in animo
 tum odium invidia. Et
 in summa admirat
 innocentiam. Ad
 inuenire nullam pe
 illum capite arce
 trione Alcideum
 excursionem facta
 eo tamen ultro u
 retisse hastam
 abstulisse et sa
 dono misisse
 inscriptam fu
 et tunc dedit
 ipse Cassian
 et penitus
 Et dedit
 et tunc dedit
 ut

tem in dicendo solertiam. Quo enim
 persuadendum plus valet, eò accuratius
 andum est. Sanè alieno iudicio, immò
 toris odio credere, nefas putandum: sed
 quisitionem veritatis reseruet, ad calum-
 rem inuidiam reijciat: cumque argumen-
 usque sententiæ in luce collocarit, tum
 im, vel odio prosequatur, vel amore com-
 atur, quem satis explorauerit. Idipsum ve-
 ius facere, prima permotum calumnia,
 a puerile, & abiectum, & iniustum, ve-
 quam aliud? Sed horum omnium causa
 quam initio diximus, primum ignorantia:
 ra, quod cuiusque mores quodam modo te-
 ris obducti sunt. Quare si quis Deus vi-
 nostræ rationes in aperta luce constituat;
 n calumnia se in pedes conijciat, & demer-
 t in barathrum, rebus iam à veritate videlicet
 iustratis.

*Multa de iis satisq; dixit, ad quos se applicat calum-
 ia: in iis finem facit, quos crudiri maxime refert.
 ad si enim ij non sint, vel sibi caveant; vix appare-
 spiam calumniator, & minus periclitetur inno-*

Et Pausania, proditiōis reo, cum Themistoclis quædam epistola reperta fuissent; & ipse in suspicionem venit: ac primum in eum grauitè inuehebantur Lacedæmonij, domi in iudiciū vocabant absentem inuidenti: quidquid ille vel designasset antè pro salute omnium, quidquid scriberet; misit populus, qui captum iudicio sisterent: at ille sibi fuga consulebat.

Quid igitur quis sanæ mentis faciat, si alicuius virtus aut veritas in dubium vocetur? Nimirum quod fabula de Sirenibus Homerus rectè indicauit, vbi exitio fastalium narrationum voluptates præternavigare iubet, & aures obturare, nec affectu occupatos, eas latè aperire, sed sedulò omnibus, quæ dicuntur, ianitrice constituta, ratione videlicet, quæ operæ pretium sit, admittere & acceptare: quæ praua sint, & nihili excludere & propellere. Etenim digna risu res sit, cum foribus ianitores constituamus, ad aures & mentem omnibus aditum dare. Quod si quis cuius generis quædam adferat, tum verò quemque ipsum negotium per sese diligenter reputare oportet: ita vt neque ad loquentis ætatem respectum habeat, neq; ad reliquam ipsius vitæ rationem: neque
ad

ad eiusdem in dicendo solertiam. Quo enim ille ad persuadendum plus valet, eò accuratius inquirendum est. Sanè alieno iudicio, immò accusatoris odio credere, nefas putandum: sed sibi inquisitionem veritatis referuet, ad calumniatorem inuidiam reijciat: cumque argumenta vtriusque sententiæ in luce collocarit, tum demum, vel odio prosequatur, vel amore complectatur, quem satis explorauerit. Idipsum verò prius facere, prima permotum calumnia, quam puerile, & abiectum, & iniustum, ut quidquam aliud? Sed horum omnium causa est, quam initio diximus, primum ignorantia: altera, quod cuiusque mores quodam modo tenebris obducti sunt. Quare si quis Deus vitæ nostræ rationes in aperta luce constituat, tum calumnia se in pedes conijciat, & demergat in barathrum, rebus iam à veritate videlicet illustratis.

Multa de iis satisq; dixit, ad quos se applicat calumnia: in iis finem facit, quos erudiri maxime refert. Quod si enim ij non sint, vel sibi caveant, vix appareat vspiciam calumniator, & minus periclitetur inno-

cens. Duo sunt praecepta: unum, ne admittatur: alterum, si irrepat, ut quicumq, sit, vel habeatur, quicquid dixerit, in id ipsum omni diligentia inquiratur, nec ullum eius momentū inexploratum relinquatur, donec de rei veritate liquidò constet. Hoc forte nequaquam facile sit: sed & prius non parum difficultatis habet, vitiis nostris. Ita enim nos nequiter amamus, ut plerumq, & falsa praemia virtutum propriarum confictarum, & aliorum contumelias, quamvis falsas, libenter audiamus: id est, adulationes & calumnias. Hic igitur idem faciendum, quod nos in ceteris noxiis voluptatibus facere poeta docet, ne se in animos nostros infundant. Eas enim depingit Sirenū carminibus, quas quia nemo tutò audit; cera iubetur Ulysses obturare aures sociorum: non secus legibus arcendum est vulgus à voluptatibus corporis: immò exercendum perpetuis laboribus: Ulysses ipse funibus ad malum adstrictus, eas audit sine periculo: qui rationi in omnibus dicto audiens sit, is ab illo genere sibi temperet, aut eas certo modo terminet. Hoc cum non nisi paucorum sit, cum ad alias voluptates, quae nobis malum creant, tum ad hoc auditu suavisimum acroama, aures obturare praestat. Qui nonnihil sapit, statim à vestibulo exclu-

dat

dat calumniā: princeps eidem crucem minitetur: quin si propius accesserit, in scelere deprehensam, digno supplicio adficiat. Pœnam determinat Isocrates, Nicoclem ad regnum sapienter instituens: Audi, inquit, quid alii de aliis dicant, & da operam, vt cognoscas, non minus cuiusmodi & qui sint, qui de aliis aliquid retulerint, quàm ij, de quibus ad te relatum sit. Iisdem verò suppliciis calumniatores affice, quibus alteros, si criminum conuicti fuissent, afficeres. Quod si uni alteriue pœna talionis irrogabitur, quiescet forte tertius. Non debet autem hac lex apud principes priuatim minus ponderis habere; quàm valeat in publicis iudiciis. Etiam tribunus ille militum apud Syracusanos, vt refert Thucydides, censebat, nec ferendas esse calumnias, nec audiendas viro bono: Nullius, inquit, sapientiæ est, neque aliquas inter sese calumnias dicere, neque ab aliis acceptare. Non debet autem eas tantum refutare is, qui petitur, sed & alter, ad quem delata fuerint. Nam & ipse petitur. Tentatur enim eius virtus & prudentia. Vt enim reus, fortunarum vel fama, vel vita, sic ille censor existimationis periculum semper subit: quod viri boni longè gravissimum esse in-

dicant: interdum quoque ipsi credulitate & sinistro iudicio sibi suisque calamitates, interdum exitium creant. Alterum igitur praeceptum, quoniam fieri non potest, ut vel sapientissimus omnes calumniatores e conspectu abigat, aut ab auribus auertat, (& enim saepe sunt, quos non suspiceris, & prodeunt, unde non exspectes, & quo tempore, quoniam loco, minime credas) neutiquam negligendum est, & singula verborum pondera, quasi aurificis statera examinanda: iminò excutiendum diligenter, quid quem moueat aut mouere possit, quò eat aut properare videatur. Primum enim, si oratio fluctuat, ut sit plerumque in mendaciis, calumnia est illa: si constare sibi videtur, & queritur aut honor loquenti aut commodum; ad ipsum cubile calumniae ventum est, nec latere tum amplius fere potest. Ipsa tamen inuentio atque indagatio difficilis est, tum quòd in nemine non quamuis acerrimi iudicij, multum ignorantia, in qua detergenda sedulo laborare quemque oportet: tum quòd in hominum animis tenebrae, quae aciem nostram illuc penetrare non sinant, de quo & Tullius Quintum fratrem diligenter monuit eo, quem ad ipsam in provinciam misit, libro: Multis, inquit, simulationis inuolucris tegitur,

C A L V M N I A.

tegitur , & quasi velis quibusdam obtenditur
vniuscuiusq; natura : frons, oculi, vultus, persæ-
pe mentiuntur, oratio verò sæpissimè. *Quid igi-
tur ? Tanto magis unicuiq; vigilandum est, cùm lu-
clantibus aduersus calumniam, tum omnibus cæteris:
neq; quicquam de illa diligentia remitten-
dum, quamdiu in huius vitæ mor-
talis fluctibus pende-
mus.*

F I N I S.

De leuiusculis erratis lector ignoscet operis: grauiora,
que inter relegendum animaduertimus,
sic corrigantur.

Pag. D 2. f. 2. v. 6. pro parat, paret. D. 3. v. 2. pro faudem,
fraudem. D 4. v. 4. pro sit, fit. F 1. f. 2. v. 4. pro honorum, ho-
norem. F. 2. f. 2. v. 21. lege voluptuaria abhorrentem. F. 3. f. 2.
v. vlt. pro tractet, tractat. G. 1. f. 2. v. 11. pro Dionysius, Dio-
nyfij. G. 4. f. 2. v. 15. pro grauib, genibus, I. 1. v. vlt. pro
alit, alat. I. 2. v. 2. pro pareant, parcant. I. 3. f. 2. v. 21. pro com-
paparet, comparet.